

RJ-Uiting 2005-2

Gevolgen van wijziging Titel 9 en het Besluit actuele waarde voor grote en middelgrote rechtspersonen

**Deze RJ-Uiting vormt een aanvulling op de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving
voor grote en middelgrote rechtspersonen, jaareditie 2004**

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) nodigt uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Reacties en commentaren ziet de RJ graag uiterlijk **15 augustus 2005** tegemoet.

Omdat de reacties en commentaren in aanmerking zullen worden genomen bij het vaststellen van de jaareditie 2005 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is de commentaarperiode kort.

Reacties en commentaren kunnen schriftelijk worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Het is echter ook mogelijk commentaar in te dienen via een on-line invulformulier op de website van de RJ. Het commentaar wordt door de RJ als openbare informatie behandeld, tenzij door respondenten is aangegeven dat het geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Inhoudsopgave

Ten geleide	3
INLEIDING	
Algemeen	4
De IAS-verordening	4
De IAS 39-richtlijn	5
De moderniseringsrichtlijn	5
De verwerking in Titel 9 Boek 2 BW	5
AFDELING 1 ALGEMENE GRONDSLAGEN	
100 Inleiding	7
120 Prijsgrondslagen	10
121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	12
122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta	13
135 Algemene grondslagen voor de bepaling van het resultaat	14
AFDELING 2 JAARREKENINGPOSTEN	
210 Immateriële vaste activa	16
212 Materiële vaste activa	17
213 Vastgoedbeleggingen	18
214 Financiële vaste activa	19
216 Fusies en overnames	21
217 Consolidatie	24
220 Voorraden	26
226 Effecten	28
240 Eigen vermogen	29
250 Verplichtingen algemeen	33
252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa	34
270 De winst- en verliesrekening	35
290 Financiële instrumenten	36
290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering	38
AFDELING 3 TOELICHTING	
305 Vrijstellingen voor groepsmaatschappijen	42
315 Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen	43
396 Openbaarmaking	43
398 Accountantsonderzoek	44
AFDELING 4 JAARVERSLAG, OVERIGE GEGEVENS EN OVERIGE INFORMATIE	
400 Jaarverslag	46
AFDELING 6 BIJZONDERE BEDRIJFSTAKKEN	
600 Banken	48
605 Verzekeringsmaatschappijen	49
BIJLAGEN	
De bijlagen zijn beschikbaar via de website van de RJ (www.rjnet.nl):	
-	Eerste Kamer 29737 nr. A d.d. 15 maart 2005
-	Gemarkeerde versie van Titel 9 Boek 2 BW
-	Memorie van Toelichting bij Tweede Kamer 29737 Nr. 3
-	Besluit actuele waarde

Ten geleide

Deze RJ-Uiting is een publicatie van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) en moet worden gelezen als aanvulling op en in combinatie met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen (RJ-bundel), jaareditie 2004.

In deze RJ-Uiting worden de inhoud en consequenties van de voorgestelde wijziging van Titel 9 Boek 2 BW (Eerste Kamer 29737 nr. A d.d. 15 maart 2005) en het nieuwe Besluit actuele waarde (als gevolg van de uitvoering van de IAS-verordening, de IAS 39-richtlijn en de Moderniseringsrichtlijn, wetswijziging 29737) in hoofdlijnen uiteengezet. De gewijzigde artikelen van Titel 9 Boek 2 BW en het Besluit actuele waarde zijn van toepassing op jaarrekeningen en jaarverslagen die worden opgesteld over de verslagjaren die zijn aangevangen op of na 1 januari 2005. De RJ-bundel, editie 2004, die tevens van toepassing is op verslagjaren die zijn aangevangen op of na 1 januari 2005, zal dan ook slechts gebruikt kunnen worden rekening houdend met de inhoud en consequenties van deze wetswijziging en het Besluit actuele waarde.

De structuur van deze RJ-Uiting sluit zoveel mogelijk aan bij de structuur en inhoud van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen, jaareditie 2004. Hoofdstukken van de RJ-bundel die niet of nauwelijks worden beïnvloed door de wetswijziging worden niet behandeld. Per hoofdstuk waarop de wetswijziging een belangrijke invloed heeft, wordt het volgende besproken:

- gewijzigde of anderszins van belang zijnde wettelijke bepalingen;
- toelichting op de wetswijziging en, indien van toepassing, het standpunt van de RJ.

Ten behoeve van het praktische gebruik van deze RJ-Uiting wordt per hoofdstuk aangegeven welke specifieke onderwerpen worden behandeld.

De RJ heeft besloten om geen aangepaste editie 2004 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving op te stellen. De RJ nodigt een ieder uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting tot **15 augustus 2005**. Reacties en commentaren zullen in aanmerking worden genomen bij het vaststellen van de volgende jaareditie van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. In de jaareditie 2005 zullen de Richtlijnen mede worden aangepast als gevolg van de wetswijziging.

INLEIDING

ALGEMEEN

Titel 9 Boek 2 BW bevat de voorschriften voor de jaarverslaggeving, grotendeels voortvloeiend uit de vierde EG-richtlijn die regels geeft voor de enkelvoudige jaarrekening en uit de zevende EG-richtlijn inzake de geconsolideerde jaarrekening. Het doel van de vierde en zevende EG-richtlijn is het harmoniseren van de jaarverslaggeving in de Europese Unie (EU) ten behoeve van de gebruikers van de jaarrekening. De behoefte aan internationale transparantie en vergelijkbaarheid is de laatste jaren groter geworden. Europese kapitaalmarkten integreren als gevolg van toegenomen internationale communicatiemogelijkheden, de invoering van de euro en de uitbreiding van de EU. De IAS-verordening, de IAS 39-richtlijn en de moderniseringsrichtlijn van de EU beogen het jaarrekeningrecht in de EU verder te harmoniseren en te moderniseren om zo de gebruikers van de jaarrekening een hogere graad van internationale transparantie en vergelijkbaarheid te bieden. Om het gebruik van de geharmoniseerde jaarrekeningvoorschriften door Nederlandse ondernemingen mogelijk te maken en tevens Nederlandse ondernemingen en gebruikers van de jaarrekening ten volle te kunnen laten profiteren van de mogelijkheden, dienden de Europese maatregelen in de Nederlandse wet- en regelgeving te worden geïmplementeerd.

De wetgever heeft bij deze implementatie getracht om de opties uit de Europese maatregelen naar de Nederlandse situatie te vertalen op een wijze die recht doet aan de belangen van zowel de opstellers als de gebruikers van de jaarrekening. Uitgangspunt daarbij was dat Titel 9 Boek 2 BW geen belemmering mag vormen voor ondernemingen die hun jaarrekening volgens de door de Europese Commissie (EC) goedgekeurde International Financial Reporting Standards/International Accounting Standards¹ vrijwillig willen opstellen. Tevens is gestreefd naar beperking van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven (zie de Memorie van Toelichting (MvT) bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 8). Dit heeft geleid tot de wijziging van Titel 9 Boek 2 BW. Voorts is het Besluit waardering activa vervangen door het Besluit actuele waarde. De gewijzigde artikelen van Titel 9 Boek 2 BW en het Besluit actuele waarde zijn van toepassing op jaarrekeningen en jaarverslagen die worden opgesteld over de verslagjaren die zijn aangevangen op of na 1 januari 2005.

Onderstaand worden achtereenvolgens kort behandeld de IAS-verordening, de IAS-39 richtlijn en de moderniseringsrichtlijn. Vervolgens zal worden ingegaan op de door de wetgever opgestelde verwerking hiervan in Titel 9 Boek 2 BW.

DE IAS-VERORDENING

De IAS-verordening verplicht beursgenoteerde ondernemingen in de EU hun geconsolideerde jaarrekening vanaf boekjaar 2005 op te stellen volgens IFRS. De IAS-verordening heeft rechtstreekse werking in alle lidstaten van de EU. Er bestonden echter strijdigheden tussen IFRS en de vierde en zevende EG-richtlijn, alsmede de banken- en verzekeringsrichtlijn. Daarom heeft de EC het noodzakelijk geacht de EG-richtlijnen aan te passen om deze strijdigheden met IFRS weg te nemen. Hiertoe heeft de EC de IAS 39-richtlijn en de moderniseringsrichtlijn vastgesteld. Binnen de EU

¹ Waar hierna in deze RJ-Uiting gesproken wordt over IFRS* worden de door de Europese Commissie goedgekeurde standaarden van de International Accounting Standards Board bedoeld.

wordt het na de invoering van de aangepaste EG-richtlijnen door de lidstaten ook voor niet-beursgenoteerde rechtspersonen mogelijk IFRS op vrijwillige basis toe te passen.

DE IAS 39-RICHTLIJN

De IAS 39-richtlijn past de vierde, de zevende en de bankenrichtlijn op zodanige wijze aan, dat strijdigheden met IAS 39 worden weggenomen. De belangrijkste bepaling uit de IAS 39-richtlijn is dat lidstaten van de EU de waardering van bepaalde financiële instrumenten tegen de actuele waarde moeten toestaan of voorschrijven. Voorts is in de IAS 39-richtlijn de wijze waarop de actuele waarde van financiële instrumenten wordt bepaald voorgeschreven.

DE MODERNISERINGSRICHTLIJN

De moderniseringsrichtlijn wijzigt de vierde en de zevende EG-richtlijn, evenals de banken- en verzekeringsrichtlijn op een aantal punten om de inconsistenties tussen IFRS en de EG-richtlijnen, die niet reeds door de IAS 39-richtlijn zijn opgelost, weg te nemen. In de moderniseringsrichtlijn komen onder meer de volgende onderwerpen aan bod:

- Het toestaan van de waardering van andere activa dan financiële instrumenten tegen de actuele waarde waarbij de waardevermeerderingen onmiddellijk worden opgenomen in de winst- en verliesrekening (zoals de waardering van vastgoedbeleggingen en de waardering van agrarische activa).
- De mogelijkheid om de definitie van ‘jaarrekening’ uit te breiden met andere overzichten dan de balans en de winst- en verliesrekening, zoals het kasstroomoverzicht.
- Bepalingen met betrekking tot de al dan niet in de geconsolideerde jaarrekening op te nemen maatschappijen.

DE VERWERKING IN TITEL 9 BOEK 2 BW

Titel 9 Boek 2 BW kan beschouwd worden als het kader waarbinnen financiële verslaggeving moet plaatsvinden. Dit komt onder meer tot uiting door de diverse keuzemogelijkheden die Titel 9 Boek 2 BW biedt en de constatering dat in de wet niet alle gebruikte termen zijn gedefinieerd. Deze termen zijn volgens de MvT bij het wetsvoorstel afdoende beschreven in jaarrekeningrichtlijnen en -standaarden en de literatuur over financiële verslaggeving (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 5).

Titel 9 Boek 2 BW biedt nu de mogelijkheid om zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS*. Indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt is het merendeel van Titel 9 Boek 2 BW niet van toepassing (zie hoofdstuk 100 Inleiding van deze RJ-Uiting). De wetgever veronderstelt dat toepassing van IFRS* zal leiden tot het vereiste inzicht in het vermogen en het resultaat, alsmede voor zover de aard van de jaarrekening dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon. IFRS* gaat van dezelfde veronderstelling uit (IAS 1 *Presentation of Financial Statements*).

Indien IFRS* niet wordt toegepast, is Titel 9 Boek 2 BW volledig van toepassing. Titel 9 Boek 2 BW biedt diverse mogelijkheden van verwerking en waardering. Dit betekent echter niet dat al deze mogelijkheden zonder meer kunnen worden gebruikt in iedere situatie. Bij de keuze van de wijze van verwerking en waardering staat het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht centraal. Voorts moet bij iedere keuze rekening worden gehouden met de normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd. De RJ geeft door middel van het opstellen van Richtlijnen inhoud aan deze normen.

De Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor grote en middelgrote rechtspersonen, jaareditie 2004, tezamen met deze publicatie inzake de wijziging van Titel 9 Boek 2 BW en het Besluit actuele waarde geven inhoud aan de normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2005.

AFDELING 1 ALGEMENE GRONDSLAGEN

100

Inleiding

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Toe te passen grondslagen in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening
- Toepassing Titel 9 Boek 2 BW
- Toepassing IFRS*

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:361 lid 1 BW luidt:

Onder jaarrekening wordt verstaan: de enkelvoudige jaarrekening die bestaat uit de balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de rechtspersoon een geconsolideerde jaarrekening opstelt.

Artikel 2:362 lid 8 BW luidt:

Een rechtspersoon kan de jaarrekening opstellen volgens de door de International Accounting Standards Board vastgestelde en door de Europese Commissie goedgekeurde standaarden, mits de rechtspersoon daarbij alle voor hem van toepassing zijnde vastgestelde en goedgekeurde standaarden toepast. Een rechtspersoon die de geconsolideerde jaarrekening opstelt volgens deze titel, kan niet de enkelvoudige jaarrekening opstellen volgens de vastgestelde en goedgekeurde standaarden. Een rechtspersoon die de geconsolideerde jaarrekening opstelt volgens de in de eerste zin van dit lid genoemde standaarden, kan in de enkelvoudige jaarrekening de waarderingsgrondslagen toepassen die hij ook in de geconsolideerde jaarrekening heeft toegepast.

Artikel 2:362 lid 9 BW luidt:

De rechtspersoon die de jaarrekening opstelt volgens de in lid 8 bedoelde standaarden, past van deze titel slechts de afdelingen 7 tot en met 10 en de artikelen 365 lid 2, 373, 383, 383b tot en met 383e, 389 leden 8 en 10, en 390 toe. Banken passen tevens artikel 421 lid 5 toe.

Artikel 2:362 lid 10 BW luidt:

De rechtspersoon vermeldt in de toelichting volgens welke standaarden de jaarrekening is opgesteld.

TOELICHTING

Geconsolideerde jaarrekening niet langer onderdeel van toelichting

De wetgever maakt met de wijziging van artikel 2:361 lid 1 BW duidelijk dat de geconsolideerde jaarrekening een afzonderlijk onderdeel vormt van de jaarrekening en niet langer geldt als een toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

Toepassing IFRS en/of Titel 9 Boek 2 BW*

Artikel 2:362 lid 8 BW biedt rechtspersonen de mogelijkheid om zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS*. Beursgenoteerde rechtspersonen zijn overigens op grond van de IAS-verordening verplicht de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS*.

Niet-beursgenoteerde rechtspersonen zijn vrij hun enkelvoudige of geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS* op te stellen. Een rechtspersoon kan de enkelvoudige jaarrekening volgens IFRS* opstellen indien de geconsolideerde jaarrekening ook volgens IFRS* is opgesteld. Het opstellen van de enkelvoudige en/of de geconsolideerde jaarrekening volgens Titel 9 Boek 2 BW impliceert de toepassing van Het Besluit modellen jaarrekening en het Besluit actuele waarde. In onderstaande tabel

zijn de mogelijke combinaties opgenomen die de wet biedt indien een geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld naast de enkelvoudige jaarrekening.

	Geconsolideerde jaarrekening	Enkelvoudige jaarrekening
1. ¹	Titel 9 Boek 2 BW	Titel 9 Boek 2 BW
2.	IFRS*	Titel 9 Boek 2 BW zonder toepassing van de optie om de waarderingsgrondslagen te hanteren die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast (artikel 362 lid 8)
3.	IFRS*	Titel 9 Boek 2 BW met toepassing van de optie om de waarderingsgrondslagen te hanteren die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast (artikel 362 lid 8)
4.	IFRS*	IFRS*

Toelichting bij combinatie 1

Indien de rechtspersoon de geconsolideerde jaarrekening opstelt volgens Titel 9 Boek 2 BW en dus niet IFRS* toepast, vereist artikel 2:362 lid 8 BW dat de enkelvoudige jaarrekening ook wordt opgesteld volgens Titel 9 Boek 2 BW. Deze combinatie is niet mogelijk voor beursgenoteerde rechtspersonen, omdat zij op grond van de IAS-verordening de geconsolideerde jaarrekening moeten opstellen volgens IFRS*. Indien een rechtspersoon niet kiest voor toepassing van IFRS* in de geconsolideerde jaarrekening, moeten de voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW worden gevolgd en mag niet met een beroep op IFRS* daarvan worden afgeweken.

Toelichting bij combinatie 2

De toepassing van combinatie 2 zal in veel gevallen leiden tot een verschil in het eigen vermogen volgens de geconsolideerde jaarrekening en de vennootschappelijke jaarrekening.

De kapitaalbeschermingsregels van de artikelen 2:365 lid 2, 373, 389 leden 8 en 10 en 390 BW zijn slechts van toepassing op de enkelvoudige jaarrekening, omdat de enkelvoudige jaarrekening de basis vormt voor de dividenduitkeringen (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 9). De toepassing van deze kapitaalbeschermingsbepalingen is bij combinatie 2 vereist, omdat de enkelvoudige jaarrekening bij die combinatie wordt opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Toelichting bij combinatie 3

Artikel 2:362 lid 8 BW staat het toe om de geconsolideerde jaarrekening op te stellen op basis van IFRS* in combinatie met de enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij de waarderingsgrondslagen worden toegepast die de rechtspersoon ook in de geconsolideerde jaarrekening heeft toegepast. De mogelijkheid om de waarderingsgrondslagen die worden toegepast in de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS* ook toe te passen in de enkelvoudige jaarrekening is door de wetgever gecreëerd om het mogelijk te maken het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening gelijk te houden aan het eigen

¹ Deze combinatie is niet mogelijk voor beursgenoteerde rechtspersonen.

vermogen volgens de geconsolideerde jaarrekening. Op basis hiervan concludeert de RJ dat onder de waarderingsgrondslagen ook de classificatiegrondslagen vallen die van invloed zijn op het onderscheid tussen eigen en vreemd vermogen.

Deze mogelijkheid houdt in feite in dat de rechtspersoon de enkelvoudige jaarrekening opstelt volgens de IFRS*-waarderingsgrondslagen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast, met uitzondering van de waardering van de deelnemingen waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend. IFRS* verplicht dergelijke deelnemingen in de enkelvoudige jaarrekening te waarderen tegen kostprijs dan wel te waarderen in overeenstemming met IAS 39 *Financial Instruments; Recognition and Measurement*. De laatste zin van artikel 2:362 lid 8 BW maakt het mogelijk deze deelnemingen op netto-vermogenswaarde te waarderen en bij de invulling van de netto-vermogenswaarde de waarderingsgrondslagen volgens IFRS* te hanteren, die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Zo wordt bijvoorbeeld bij de bepaling van de netto-vermogenswaarde niet stelselmatig afgeschreven op goodwill die door een deelneming van derden verkregen is, maar wordt deze goodwill verwerkt in overeenstemming met IFRS 3 *Business Combinations*. Door toepassing van deze variant kan aansluiting worden behouden tussen het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening.

Bij combinatie 3 wordt de enkelvoudige jaarrekening wel op basis van Titel 9 Boek 2 BW opgesteld. De presentatie- en toelichtingsvereisten van Titel 9 Boek 2 BW moeten dus worden gevolgd. De presentatie- en toelichtingsvereisten van IFRS* in de enkelvoudige jaarrekening kunnen dus niet worden gevolgd als deze daarvan afwijken. Het Besluit modellen jaarrekening en de toelichtingsvereisten van Titel 9 Boek 2 BW zijn van toepassing. Ook artikel 2:402 BW is van toepassing, zodat volstaan kan worden met een verkorte winst- en verliesrekening. Indien IFRS* meer toelichting vereist, is er vanzelfsprekend niets op tegen om ook die informatie in de enkelvoudige jaarrekening op te nemen.

De kapitaalbeschermingsregels van de artikelen 2:365 lid 2, 373, 389 leden 8 en 10 en 390 BW zijn eveneens van toepassing, uiteraard slechts op de enkelvoudige jaarrekening.

Toelichting bij combinatie 4

De rechtspersoon die de enkelvoudige jaarrekening opstelt volgens IFRS*, past van Titel 9 Boek 2 BW slechts het volgende toe (artikel 2:362 lid 9 BW):

- artikel 365 lid 2 betreffende de wettelijke reserve voor geactiveerde kosten van ontwikkeling;
- artikel 373 inzake de presentatie en toelichting van het eigen vermogen;
- artikelen 383 en 383b tot en met 383e over de opgave van bezoldigingen voor en leningen, voorschotten en garanties ten behoeve van bestuurders en commissarissen;
- artikel 389 lid 8 inzake de reserve valuta-omrekeningsverschillen;
- artikel 389 lid 10 dat in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening de vermelding vereist van de verschillen tussen het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening;
- artikel 390 betreffende de herwaarderingsreserve;
- afdeling 7 Jaarverslag;
- afdeling 8 Overige gegevens;
- afdeling 9 Deskundigenonderzoek; en
- afdeling 10 Openbaarmaking.

Banken mogen tevens artikel 2:421 lid 5 BW toepassen. Op grond van artikel 2:421 lid 5 BW hoeven banken niet de rentevoet, de belangrijkste overige bepalingen en de aflossingen gedurende het boekjaar inzake leningen, voorschotten en garanties

verstrekt ten behoeve van bestuurders en commissarissen te vermelden. Overigens wordt erop gewezen dat bij toepassing van IFRS* een deel van deze informatie op grond van IFRS*-bepalingen verschaft moet worden.

Bovengenoemde bepalingen gelden vanzelfsprekend ook voor *beursgenoteerde* rechtspersonen die de enkelvoudige jaarrekening opstellen volgens IFRS*.

Omdat de enkelvoudige jaarrekening de basis vormt voor de dividenduitkeringen (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 9) zijn de kapitaalbeschermingsregels van de artikelen 2:365 lid 2, 373, 389 leden 8 en 10 en 390 BW slechts van toepassing op de enkelvoudige jaarrekening.

Toepassing artikel 2:362 lid 9 BW bij combinatie 2 en 3

Voor rechtspersonen die de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS* en de enkelvoudige jaarrekening volgens Titel 9 Boek 2 BW opstellen zijn de in artikel 2:362 lid 9 BW genoemde artikelen reeds van toepassing omdat de enkelvoudige jaarrekening volgens Titel 9 Boek 2 BW wordt opgesteld.

Toelichting welke standaarden zijn toegepast

De rechtspersoon vermeldt op grond van artikel 2:362 lid 10 BW in de toelichting volgens welke standaarden de jaarrekening is opgesteld. Deze bepaling is ook van toepassing voor de rechtspersonen die IFRS* toepassen, ondanks het feit dat artikel 2:362 lid 10 BW op grond van 2:362 lid 9 BW formeel niet van toepassing is indien de jaarrekening wordt opgesteld volgens IFRS*. Dit betekent dat vermeld wordt of de jaarrekening is opgesteld volgens IFRS* of volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW.

120 Prijsgrondslagen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Toepassing actuele waarde
- Reële waarde (marktwaarde)
- Vervangingswaarde
- Bedrijfswaarde
- Opbrengstwaarde

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 1 Besluit actuele waarde luidt:

1. Onder de actuele waarde van activa of passiva wordt verstaan de waarde die is gebaseerd op actuele marktprijzen of op gegevens die op de datum van waardering geacht kunnen worden relevant te zijn voor de waarde.
2. Als actuele waarde waartegen activa en passiva in de jaarrekening kunnen worden gewaardeerd, komt, afhankelijk van de soort activa of passiva dan wel van de omstandigheden, in aanmerking de vervangingswaarde, bedrijfswaarde, marktwaarde of opbrengstwaarde.

Artikel 2 Besluit actuele waarde luidt:

Onder de vervangingswaarde wordt verstaan het bedrag dat nodig zou zijn om in de plaats van een actief dat bij de bedrijfsuitoefening is of wordt gebruikt, verbruikt of

voortgebracht, een ander actief te verkrijgen of te vervaardigen dat voor de bedrijfsuitoefening een in economisch opzicht gelijke betekenis heeft.

Artikel 3 Besluit actuele waarde luidt:

Onder de bedrijfswaarde wordt verstaan de contante waarde van de aan een actief of samenstel van activa toe te rekenen geschatte toekomstige kasstromen die kunnen worden verkregen met de uitoefening van het bedrijf.

Artikel 4 Besluit actuele waarde luidt:

Onder de marktwaarde wordt verstaan het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Artikel 5 Besluit actuele waarde luidt:

Onder de opbrengstwaarde wordt verstaan het bedrag waartegen een actief maximaal kan worden verkocht, onder aftrek van de nog te maken kosten.

TOELICHTING

Artikel 2:384 lid 1 BW bewerkstelligt de ruimere toepassingsmogelijkheid van actuele waarde in de jaarrekening. In beginsel kan ieder actief en passief gewaardeerd worden tegen de kostprijs en de actuele waarde, met uitzondering van goodwill en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa. Voorheen bood de wet slechts voor een beperkt aantal posten de mogelijkheid om de actuele waarde te hanteren. Artikel 2:384 lid 1 BW bepaalt echter dat de leiding van de rechtspersoon zich bij het maken van haar keuze van de waarderingsgrondslag moet laten leiden door het doel van de jaarrekening en de normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd (de voorschriften van artikel 2:362 lid 1 tot en met 4 BW). Deze bepaling vormt een belangrijke randvoorwaarde bij de keuze van de waarderingsgrondslag. De gekozen waarderingsgrondslag moet dus leiden tot een jaarrekening die, volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht geeft dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat alsmede, voor zover de aard van de jaarrekening dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon.

In de wettekst wordt het begrip actuele waarde gehanteerd als breed waardebegrip en geldt als alternatieve waarderingsgrondslag van de historische verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Diverse andere waardebegrippen, zoals marktwaarde (door de RJ 'reële waarde' genoemd), opbrengstwaarde, bedrijfswaarde en vervangingswaarde worden in het Besluit actuele waarde behandeld als verschijningsvormen van actuele waarde. Daarbij is de *vervangingswaarde* een waardering georiënteerd op de inkoopmarkt van de onderneming. De *opbrengstwaarde* is een begrip waarbij rekening wordt gehouden met de nog te maken (productie)kosten en de kosten die nodig zijn om de verkoop te realiseren, voor zover deze ten laste van de verkoper komen. De *reële waarde* (door het Besluit actuele waarde marktwaarde genoemd) is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Het begrip *bedrijfswaarde* benadert de waarde van een actief of complex van activa vanuit de nog te verwachten toekomstige kasstromen die met de exploitatie ervan behaald kunnen worden. De toepassing van deze waardebegrippen wordt in deze RJ-Uiting bij de behandeling van de diverse onderwerpen nader toegelicht.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering materiële en immateriële vaste activa
- Bijzondere waardeverminderingen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 7 Besluit actuele waarde luidt:

Indien materiële vaste activa of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de bedrijfswaarde indien en zolang deze lager is dan de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de opbrengstwaarde indien besloten is de materiële of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, te verkopen.

TOELICHTING

Indien (im)materiële vaste activa tegen actuele waarde worden gewaardeerd is het Besluit actuele waarde van toepassing. Artikel 7 Besluit actuele waarde bepaalt dat de waardering van (im)materiële vaste activa afhankelijk is van de functie van het aanhouden van desbetreffende activa. Waardering geschiedt tegen de vervangingswaarde of lagere bedrijfswaarde indien de desbetreffende activa worden aangehouden ten behoeve van de bedrijfsuitoefening. Indien besloten is de (im)materiële vaste activa te verkopen geschiedt de waardering tegen de opbrengstwaarde. De RJ heeft in alinea 401 van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa opgenomen, dat uitsluitend indien de realiseerbare waarde van een actief lager is dan de boekwaarde, de boekwaarde verlaagd dient te worden tot de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde (zie alinea 106 van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa). De consequentie van de bepalingen opgenomen in artikel 7 van het Besluit actuele waarde (BAW) is dat indien een (im)materieel vast actief wordt aangewend ten behoeve van de bedrijfsuitoefening en de bedrijfswaarde lager is dan de vervangingswaarde, maar de opbrengstwaarde hoger is dan deze bedrijfswaarde, waardering toch plaats dient te vinden tegen de lagere bedrijfswaarde (zie ter illustratie onderstaande tabel). Onder de bepalingen van hoofdstuk 121 zou geen afwaardering plaatsvinden. Hoofdstuk 121 zal dan ook worden aangepast aan de bepalingen opgenomen in artikel 7 van het Besluit actuele waarde. Deze aanpassing zal leiden tot een verschil tussen de Richtlijnen en IFRS.

Functie (im)materiële vaste activa	Vervangingswaarde	Bedrijfswaarde	Opbrengstwaarde	Boekwaarde op grond van BAW	Boekwaarde op grond van hoofdstuk 121
Ten behoeve van bedrijfsuitoefening	100	80	105	80 (bedrijfswaarde)	100 (vervangingswaarde)

Dit betreft overigens uitsluitend de situatie dat (im)materiële vaste activa op actuele waarde worden gewaardeerd. Bij waardering van (im)materiële vaste activa tegen kostprijs ontstaat de bovengenoemde strijdigheid niet. Indien besloten is de desbetreffende activa te verkopen geschiedt de waardering simpelweg tegen de opbrengstwaarde, ook als deze hoger is dan de vervangingswaarde. Indien in het voorbeeld het actief wordt aangehouden voor de verkoop vindt waardering plaats op 105. Dit is overeenkomstig hetgeen reeds bepaald was in artikel 6 van het Besluit

waardering activa. Voor het wel of niet moeten vormen van een herwaarderingsreserve als gevolg van een waardevermeerdering wordt verwezen naar hoofdstuk 240 Eigen vermogen van deze RJ-Uiting.

Op grond van artikel 2:387 lid 4 BW wordt bij de waardering van (im)materiële vaste activa rekening gehouden met een waardevermindering, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dat wil zeggen dat niet voorzienbaar is dat de waardevermindering zal ophouden te bestaan. Aangezien bij de bepaling van de bedrijfswaarde een schatting wordt gemaakt van toekomstige kasstromen over de resterende levensduur, wordt hiermee voldaan aan de eis van duurzaamheid (zie alinea 104 van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa).

122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- De omrekening van deelnemingen naar de rapporteringsvaluta
- Wettelijke reserve omrekeningsverschillen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:389 lid 8 BW luidt:

Waardevermeerderingen of waardeverminderingen van deelnemingen wegens omrekening van het daarin geïnvesteerde vermogen en het resultaat vanuit de valuta van de deelneming naar de valuta waarin de rechtspersoon zijn jaarrekening opmaakt, komen ten gunste respectievelijk ten laste van een reserve omrekeningsverschillen. Valutakoersverschillen op leningen aangaan ter dekking van valutakoersrisico van buitenlandse deelnemingen, komen eveneens ten gunste respectievelijk ten laste van deze reserve. De reserve kan een negatief saldo hebben. Bij gehele of gedeeltelijke vervreemding van het belang in de desbetreffende deelneming wordt het gedeelte van de reserve dat op het vervreemde deel van die deelneming betrekking heeft aan deze reserve onttrokken. Indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, kunnen ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen worden gedaan ten laste van de reserves.

TOELICHTING

De bepalingen van artikel 2:389 lid 8 BW inzake de omrekening van buitenlandse deelnemingen naar de rapporteringsvaluta van de moedermaatschappij sluiten aan bij hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta. De aanpassing van artikel 2:389 lid 8 BW was nodig om het verschil van de reserve omrekeningsverschillen met de herwaarderingsreserve duidelijk te maken. Met name het mogelijke negatieve saldo van deze reserve verdiende nadere regeling. Artikel 2:389 lid 8 BW bepaalt dat indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen kunnen worden gedaan ten laste van de reserves. Het geïnvesteerd vermogen omvat tevens de leningen verstrekt aan deelnemingen voor zover deze een feitelijke uitbreiding of inkrimping zijn van de netto-investering. Voorts bepaalt artikel 2:389 lid 8 BW dat valutakoersverschillen op leningen die zijn aangaan ter dekking van het valutakoersrisico van buitenlandse deelnemingen eveneens ten gunste respectievelijk ten laste komen van deze reserve. De RJ heeft als standpunt dat dit laatste toegestaan is indien de leningen dienen en effectief zijn ter dekking van het valutarisico op de netto-investering in de buitenlandse deelnemingen, overeenkomstig de bepaling opgenomen in artikel 2:384 lid 8 BW.

Artikel 2:389 lid 8 BW verbiedt niet om de in artikel 2:389 lid 6 BW bedoelde reserve (de wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen) te muteren als gevolg van valutakoerswijzigingen van ingehouden resultaten waarvoor die reserve is gevormd (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 22). Op grond van artikel 2:373 lid 4 BW wordt de reserve omrekeningsverschillen in het eigen vermogen opgenomen onder de andere

wettelijke reserves. De RJ beveelt aan om de reserve omrekeningsverschillen als afzonderlijke post te presenteren in de balans onder het eigen vermogen. Het alternatief is om de reserve omrekeningsverschillen in de toelichting op te nemen als specificatie van de in de balans onder het eigen vermogen opgenomen post Andere wettelijke reserves.

135 **Algemene grondslagen voor de bepaling van het resultaat**

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Realisatie- en voorzichtigheidsbeginsel
- Verplichtingen en mogelijke verliezen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 2 BW luidt:

Bij de toepassing van de grondslagen wordt voorzichtigheid betracht. Winsten worden slechts opgenomen, voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening zijn bekend geworden. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen in acht worden genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

a. financiële instrumenten;

b. andere beleggingen; en

c. agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Artikel 2:384 lid 8 BW luidt:

Waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen en effectief zijn ter dekking van risico's inzake activa, activa in bestelling en andere nog niet op de balans opgenomen verplichtingen, dan wel inzake voorgenomen transacties worden rechtstreeks ten gunste dan wel ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht, voor zover dat noodzakelijk is om te bereiken dat deze waardeveranderingen in dezelfde periode in het resultaat worden verwerkt als de waardeveranderingen die zij beogen af te dekken.

TOELICHTING

Artikel 2:384 lid 2 BW bevat enkele uitgangspunten die bij de waardering van activa en passiva in acht moeten worden genomen, zoals het realisatie- en het voorzichtigheidsbeginsel.

Het realisatiebeginsel houdt in dat waardevermeerderingen van jaarrekeningposten slechts in het resultaat tot uiting mogen worden gebracht indien zij daadwerkelijk zijn gerealiseerd op de balansdatum. Ongerealiseerde waardevermeerderingen moeten normaliter rechtstreeks in de reserves worden opgenomen. Waardevermeerderingen van activa die niet onmiddellijk als resultaat worden verantwoord, worden rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt in een herwaarderingsreserve. De aangepaste wet kent nu een ruimer realisatiebeginsel. Waardeveranderingen van tegen actuele waarde gewaardeerde financiële instrumenten, beleggingen (niet zijnde financiële

instrumenten) en agrarische voorraden (als voor deze voorraden frequente marktnoteringen bestaan), kunnen onmiddellijk in het resultaat worden verwerkt (artikel 2:384 lid 7 BW). Voor de waardeveranderingen van de activa bedoeld in de vorige zin en waarvoor frequente marktnoteringen bestaan, wordt geen herwaarderingsreserve gevormd (artikel 2:390 lid 1 BW). Van frequente marktnoteringen is sprake indien activa onmiddellijk tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 23). Er is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactiepreizen publiekelijk bekend zijn (Nota van toelichting bij het Besluit actuele waarde).

In hoofdstuk 240 Eigen vermogen van deze RJ-Uiting komen de wettelijke voorschriften voor het vormen en aanhouden van een herwaarderingsreserve uitgebreider aan bod.

Voorheen bepaalde de wet dat risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar in acht dienden te worden genomen bij het bepalen van het resultaat. De RJ heeft reeds bepaald dat een voorziening in verband met verplichtingen en verliezen uitsluitend dient te worden opgenomen indien op de balansdatum aan de voorwaarden wordt voldaan zoals deze zijn opgenomen in alinea 201 van hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa. Volgens de RJ moet op balansdatum sprake zijn van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting.

Artikel 2:384 lid 2 BW bepaalt nu dat verplichtingen die per balansdatum aanwezig zijn in acht moeten worden genomen. Voorzienbare verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen volgens het nieuwe artikel ook in acht worden genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Deze wettelijke bepalingen sluiten aan bij hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa. Alle in rechte afdwingbare en feitelijke verplichtingen van de rechtspersoon die op balansdatum aanwezig zijn, dienen in acht te worden genomen, tenzij een specifieke Richtlijn een andere verwerkingswijze voorschrijft of een andere verwerkingswijze toelaat. Een voorbeeld van een voorzienbare verplichting waarvoor de keuze bestaat om deze wel of niet in de balans te verwerken betreft de reorganisatievoorziening waarbij per balansdatum een gedetailleerd plan aanwezig is, maar na balansdatum en vóór het opmaken van de jaarrekening pas door communicatie met betrokkenen de feitelijke verplichting ontstaat (zie alinea 416 van hoofdstuk 252).

Voorts biedt artikel 2:384 lid 2 BW de mogelijkheid om mogelijke verliezen op te nemen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar. Het standpunt van de RJ is dat alle mogelijke verliezen in acht dienen te worden genomen indien voldaan wordt aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen zoals opgenomen in hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa. De verwachting van mogelijke verliezen uit bedrijfsactiviteiten vormt overigens een indicatie voor een bijzondere waardevermindering van bepaalde activa (zie alinea 403 van hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen, niet in de balans opgenomen activa). Een rechtspersoon moet in dat geval toetsen of voor deze activa een bijzondere waardevermindering van toepassing is, overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

AFDELING 2 JAARREKENINGPOSTEN

210 Immateriële vaste activa

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering tegen actuele waarde
- Herwaarderingsreserve

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:385 lid 4 BW luidt:

De in artikel 365 lid 1 onder d en e genoemde activa worden opgenomen tot ten hoogste de daarvoor gedane uitgaven, verminderd met de afschrijvingen.

Artikel 2:386 lid 2 BW luidt:

De geactiveerde kosten in verband met de oprichting en met de uitgifte van aandelen worden afgeschreven in ten hoogste vijf jaren. De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor zover geactiveerd en de geactiveerde kosten van goodwill worden afgeschreven naar gelang van de verwachte gebruiksduur. De afschrijvingsduur mag vijf jaren slechts te boven gaan, indien de goodwill aan een aanzienlijk langer tijdvak kan worden toegerekend; alsdan moet de afschrijvingsduur met de redenen hiervoor worden opgegeven.

Artikel 6 Besluit actuele waarde luidt:

Een immaterieel vast actief kan slechts tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, indien:

- a. het actief vanaf het moment van verkrijgen op de balans was opgenomen tegen kostprijs; en
- b. voor het actief een liquide markt bestaat.

Artikel 7 Besluit actuele waarde luidt:

Indien materiële vaste activa of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de bedrijfswaarde indien en zolang deze lager is dan de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de opbrengstwaarde indien besloten is de materiële of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, te verkopen.

TOELICHTING

Artikel 2:384 lid 1 BW biedt de mogelijkheid om immateriële vaste activa te waarderen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde. Voorheen stond de wet waardering van immateriële vaste activa tegen actuele waarde niet toe. Het toepassen van de waardering tegen actuele waarde bij immateriële vaste activa is aan voorwaarden gebonden. Kosten van goodwill die van derden verkregen is en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa mogen op grond van artikel 2:385 lid 4 BW niet tegen actuele waarde worden gewaardeerd. Andere dan de in de vorige zin genoemde immateriële vaste activa mogen op grond van artikel 6 Besluit actuele waarde slechts worden gewaardeerd tegen de actuele waarde indien:

- het actief vanaf het moment van verkrijgen op de balans was opgenomen tegen kostprijs (dit betreft de eerste waardering bij verkrijging); en
- voor het actief een liquide markt bestaat.

Er is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactieprijs publiekelijk bekend zijn.

Voor immateriële vaste activa die niet als belegging worden aangehouden en die gewaardeerd worden tegen actuele waarde bepaalt artikel 7 van het Besluit actuele waarde dat de vervangingswaarde van toepassing is. Indien en zolang de bedrijfswaarde lager is dan de vervangingswaarde geschiedt waardering tegen deze lagere bedrijfswaarde. Dit geldt ook indien de opbrengstwaarde hoger is dan de bedrijfswaarde. Dit is afwijkend van alinea 401 van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa. Zie hiertoe Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa (hoofdstuk 121) van deze RJ-Uiting.

Tot slot bepaalt artikel 7 van het Besluit actuele waarde dat voor immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, die gewaardeerd worden tegen actuele waarde de opbrengstwaarde van toepassing is, indien besloten is deze activa te verkopen. De opbrengstwaarde kan hoger, gelijk of lager zijn dan de boekwaarde op het moment dat het besluit tot verkoop wordt genomen. In het geval dat de opbrengstwaarde hoger is dan de vorige boekwaarde, leidt dit tot een hogere waardering van het actief in de balans.

Indien immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde moeten de waardevermeerderingen worden opgenomen in een herwaarderingsreserve (artikel 2:390 lid 1 BW).

212

Materiële vaste activa

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering tegen actuele waarde
- Herwaarderingsreserve

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 7 Besluit actuele waarde luidt:

Indien materiële vaste activa of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de bedrijfswaarde indien en zolang deze lager is dan de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de opbrengstwaarde indien besloten is de materiële of immateriële vaste activa, niet zijnde beleggingen, te verkopen.

TOELICHTING

Voor materiële vaste activa die niet als (vastgoed)belegging worden aangehouden en die gewaardeerd worden tegen actuele waarde is de vervangingswaarde van toepassing. Waardering tegen bedrijfswaarde geschiedt indien en zolang deze lager is dan de vervangingswaarde (artikel 7 Besluit actuele waarde). Dit geldt ook indien de opbrengstwaarde hoger is dan de bedrijfswaarde. Dit is afwijkend van alinea 401 van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa (zie hiertoe hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa van deze RJ-Uiting). Voorts is een wijziging aangebracht ten opzichte van de bepalingen in het Besluit waardering activa. Het Besluit waardering activa bepaalde namelijk dat

materiële vaste activa waarvoor redelijkerwijs moest worden aangenomen dat zij niet zouden worden vervangen, tegen de bedrijfswaarde gewaardeerd moesten worden indien zij nog voor de bedrijfsuitoefening dienden of bestemd waren. Zo niet, dan werden zij gewaardeerd tegen opbrengstwaarde. Zie onderstaande tabel ter illustratie van deze wijziging ten opzichte van het Besluit waardering activa.

Aanname inzake materiële vaste activa	Waardering volgens Besluit actuele waarde	Waardering volgens Besluit waardering activa
<i>Zullen worden vervangen</i>	Vervangingswaarde of lagere bedrijfswaarde	Vervangingswaarde
<i>Zullen niet worden vervangen, maar dienen of zijn bestemd voor de bedrijfsuitoefening</i>	Vervangingswaarde of lagere bedrijfswaarde	Bedrijfswaarde
<i>Zijn bestemd voor de verkoop</i>	Opbrengstwaarde	Opbrengstwaarde

Indien materiële vaste activa, niet zijnde (vastgoed)beleggingen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde moeten de waardevermeerderingen worden opgenomen in een herwaarderingsreserve (artikel 2:390 lid 1 BW). Herwaarderingsreserves worden gevormd en aangehouden per actief. Indien de actuele waarde van een actief onder de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs (onder aftrek van afschrijvingen) komt, zal de afwaardering ten laste komen van de winst- en verliesrekening. Saldering binnen de post van de jaarrekening (zie hoofdstuk 240 Eigen vermogen, alinea 227) is derhalve niet meer toegestaan. Als actief dient te worden aangemerkt ieder te onderscheiden individueel actief. Dit betekent bijvoorbeeld dat per onroerende zaak de herwaarderingsreserve gevormd wordt.

213 Vastgoedbeleggingen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering tegen actuele waarde
- Herwaarderingsreserve

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

- a. financiële instrumenten;
- b. andere beleggingen; en

c. agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Artikel 11 Besluit actuele waarde luidt:

1. Indien activa, niet zijnde financiële instrumenten, die opbrengsten kunnen opleveren als belegging, worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de marktwaarde. Als benadering van de marktwaarde kan de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen worden gehanteerd.
2. Indien de waarde van de in het eerste lid bedoelde activa wordt benaderd, wordt in de toelichting vermeld:
 - a. welke benaderingsmethode is toegepast; en
 - b. indien de waarde is geschat op basis van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, de aannames waarop de verwachtingen zijn gebaseerd en de gehanteerde rentevoet.

TOELICHTING

De wetwijziging codificeert de wijze waarop vastgoedbeleggingen volgens de RJ worden gewaardeerd en verwerkt. Hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen staat waardering tegen actuele waarde toe waarbij de waardeveranderingen (zowel voor- als nadelig) onmiddellijk in de winst- en verliesrekening worden opgenomen. In artikel 2:384 lid 7, onderdeel b BW is deze wijze van verwerking nu opgenomen. Voor zover sprake is van op deze wijze verwerkte waardevermeerderingen in de winst- en verliesrekening vormt de rechtspersoon een herwaarderingsreserve ten laste van de vrije reserves of uit het resultaat van het boekjaar (artikel 2:390 lid 1 BW). Verondersteld wordt dat voor vastgoed(beleggingen) geen frequente marktnoteringen aanwezig zijn. Zie ook hoofdstuk 240 Eigen vermogen van deze RJ-Uiting.

Artikel 11 lid 1 van het Besluit actuele waarde bepaalt dat voor vastgoedbeleggingen die worden gewaardeerd tegen actuele waarde, de reële waarde (marktwaarde) in aanmerking komt. Bij vastgoedbeleggingen is het toegestaan de reële waarde (marktwaarde) te benaderen door hantering van de contante waarde van de toekomstige kasstromen. Indien de reële waarde (marktwaarde) op deze wijze wordt benaderd wordt op grond van artikel 11 lid 2 van het Besluit actuele waarde in de toelichting vermeld:

- welke benaderingsmethode is toegepast; en
- de aannames waarop de eventueel gehanteerde verwachte kasstromen zijn gebaseerd en de gehanteerde rentevoet voor het contant maken.

214

Financiële vaste activa

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Toepassing netto-vermogenswaarde
- Wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen
- Wettelijke reserve omrekeningsverschillen
- Waardering overige effecten opgenomen onder de financiële vaste activa

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:362 lid 8 BW laatste zin luidt:

Een rechtspersoon die de geconsolideerde jaarrekening opstelt volgens de in de eerste zin van dit lid genoemde standaarden, kan in de enkelvoudige jaarrekening de waarderingsgrondslagen toepassen die hij ook in de geconsolideerde jaarrekening heeft toegepast.

Artikel 2:389 lid 6 BW luidt:

De rechtspersoon houdt een reserve aan ter hoogte van zijn aandeel in het positieve resultaat uit deelnemingen en in de rechtstreekse vermogensvermeerderingen sedert de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3. Deelnemingen waarvan het cumulatief resultaat sedert die eerste waardering niet positief is, worden daarbij niet in aanmerking

genomen. De reserve wordt verminderd met de uitkeringen waarop de rechtspersoon sedertdien tot het vaststellen van de jaarrekening recht heeft verkregen, alsmede met rechtstreekse vermogensverminderingen bij de deelneming; uitkeringen die hij zonder beperking kan bewerkstelligen, worden eveneens in mindering worden gebracht. Deze reserve kan in kapitaal worden omgezet. Onder de in dit lid bedoelde uitkeringen worden niet begrepen uitkeringen in aandelen.

Artikel 2:389 lid 8 BW luidt:

Waardevermeerderingen of waardeverminderingen van deelnemingen wegens omrekening van het daarin geïnvesteerde vermogen en het resultaat vanuit de valuta van de deelneming naar de valuta waarin de rechtspersoon zijn jaarrekening opmaakt, komen ten gunste respectievelijk ten laste van een reserve omrekeningsverschillen. Valutakoersverschillen op leningen aangegaan ter dekking van valutakoersrisico van buitenlandse deelnemingen, komen eveneens ten gunste respectievelijk ten laste van deze reserve. De reserve kan een negatief saldo hebben. Bij gehele of gedeeltelijke vervreemding van het belang in de desbetreffende deelneming wordt het gedeelte van de reserve dat op het vervreemde deel van die deelneming betrekking heeft aan deze reserve onttrokken. Indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, kunnen ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen worden gedaan ten laste van de reserves.

TOELICHTING

Toepassing netto-vermogenswaarde

Op grond van de laatste zin van artikel 2:362 lid 8 BW kan de rechtspersoon in de enkelvoudige jaarrekening de waarderingsgrondslagen toepassen die worden toegepast in de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS*. Deze mogelijkheid houdt in feite in dat de rechtspersoon de enkelvoudige jaarrekening kan opstellen volgens de IFRS*-waarderinggrondslagen die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast, met uitzondering van de waardering van de deelnemingen waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend. IFRS* verplicht dergelijke deelnemingen in de enkelvoudige jaarrekening te waarderen tegen kostprijs dan wel te waarderen in overeenstemming met IAS 39 *Financial Instruments; Recognition and Measurement*. De laatste zin van artikel 2:362 lid 8 BW maakt het mogelijk deze deelnemingen te waarderen tegen de netto-vermogenswaarde en bij de invulling van de netto-vermogenswaarde de waarderingsgrondslagen volgens IFRS* te hanteren, die in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Op deze wijze kan de aansluiting worden behouden tussen het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening en het eigen vermogen in de geconsolideerde jaarrekening.

Zo wordt bijvoorbeeld bij de bepaling van de netto-vermogenswaarde niet stelselmatig afgeschreven op goodwill die door een deelneming van derden verkregen is, maar wordt deze goodwill verwerkt in overeenstemming met IFRS 3 *Business Combinations*.

Wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen

Artikel 2:389 lid 6 BW vereist dat een wettelijke reserve voor niet uitgekeerde resultaten en rechtstreekse waardevermeerderingen van deelnemingen, waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd, wordt gevormd. Met resultaten uit deelnemingen waarvoor een reserve moet worden gevormd zijn valutakoersstijgingen van ingehouden winsten gelijk te stellen. Deze stijgingen kunnen aan de reserve ingehouden winsten deelnemingen (artikel 2:389 lid 6 BW) of aan de reserve omrekeningsverschillen (artikel 2:389 lid 8 BW) worden toegevoegd (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 22). Zie ook hoofdstuk 240 Eigen vermogen van deze RJ-Uiting.

Wettelijke reserve omrekeningsverschillen

De bepalingen van artikel 2:389 lid 8 BW inzake de omrekening van buitenlandse deelnemingen naar de rapporteringsvaluta van de moedermaatschappij sluiten aan bij

hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta. De aanpassing van artikel 2:389 lid 8 BW was nodig om het verschil met de herwaarderingsreserve duidelijk te maken. Met name het mogelijke negatieve saldo van deze reserve verdiende nadere regeling. Artikel 2:389 lid 8 BW bepaalt dat indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen kunnen worden gedaan ten laste van de reserves. Zie ook hoofdstuk 240 Eigen vermogen van deze RJ-Uiting.

Waardering overige effecten opgenomen onder de financiële vaste activa

De waardering van overige effecten opgenomen onder de financiële vaste activa, niet zijnde deelnemingen, kan op grond van artikel 2:384 lid 1 BW tegen kostprijs of actuele waarde plaatsvinden. Indien waardering plaatsvindt tegen de actuele waarde is het toegestaan de waardeverandering onmiddellijk in het resultaat te verwerken (artikel 2:384 lid 7 BW). Voor de waardevermeerdering van niet-beursgenoteerde effecten (geen frequente marktnoteringen aanwezig) moet vervolgens een herwaarderingsreserve worden gevormd ten laste van de vrije reserves of uit het resultaat van het boekjaar. Voor de waardevermeerdering van beursgenoteerde effecten wordt echter geen herwaarderingsreserve gevormd.

Indien effecten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de reële waarde (marktwaarde). Veelal zal voor niet-beursgenoteerde effecten niet *direct* een betrouwbare reële waarde (marktwaarde) zijn aan te wijzen. In dat geval wordt op grond van artikel 10 lid 1 van het Besluit actuele waarde de reële waarde (marktwaarde) benaderd door deze:

- af te leiden uit de reële waarde (marktwaarde) van zijn bestanddelen of van een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of voor een soortgelijk instrument wel een betrouwbare markt is aan te wijzen; of
- te benaderen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingmodellen en waarderingstechnieken.

Indien het niet mogelijk is om door middel van bovengenoemde benaderingswijzen een betrouwbare actuele waarde vast te stellen, worden de effecten tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd (artikel 10 lid 3 Besluit actuele waarde). Dit is overeenkomstig hetgeen bepaald is in ontwerp-Richtlijn 290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering.

Voor niet-beursgenoteerde effecten wordt een herwaarderingsreserve gevormd, omdat geen frequente marktnoteringen aanwezig zijn (artikel 2:390 lid 1 BW).

216 Fusies en overnames

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Verwerking positieve goodwill bij een overname
- Verwerking negatieve goodwill bij een overname

RELEVANTE (ONGEWIJZIGDE) WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:389 lid 7 BW luidt:

Indien de waarde bij de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3 lager is dan de verkrijgingsprijs of de voorafgaande boekwaarde van de deelneming, wordt het verschil zichtbaar ten laste van de winst- en verliesrekening of van het eigen vermogen gebracht, dan wel als goodwill geactiveerd. Voor deze berekening wordt ook de verkrijgingsprijs verminderd overeenkomstig artikel 385 lid 5.

TOELICHTING

Verwerking positieve goodwill bij een overname

Artikel 2:389 lid 7 BW is ongewijzigd en staat nog steeds meerdere methoden toe van verwerking van (positieve) goodwill. De toegestane methoden zijn:

- activeren en vervolgens afschrijven;
- verwerken rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen; en
- verwerken ineens ten laste van de winst- en verliesrekening.

De politieke discussie en de uiteindelijke beslissing van de wetgever om de genoemde verwerkingswijzen te blijven toestaan heeft consequenties voor de stellige uitspraak van de RJ opgenomen in alinea 218 van hoofdstuk 216 Fusies en overnames. Deze stellige uitspraak zal worden gewijzigd in een aanbeveling. De keuze uit de toegestane verwerkingswijzen wordt gemaakt rekening houdend met het inzichtvereiste zoals opgenomen in artikel 2:362 BW. Het activeren en afschrijven van goodwill leidt tot een juiste toerekening van de kosten van de acquisitie aan de voordelen die deze acquisitie met zich brengt. Het ineens ten laste van de winst- en verliesrekening verwerken van goodwill zal in het algemeen niet leiden tot het voldoen aan het in artikel 2:362 BW vereiste inzicht. De verwerking van goodwill rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen is in alle gevallen wettelijk toegestaan. Dit geldt ook voor de resterende boekwaarde van eerder geactiveerde goodwill. Een wijziging in de verwerkingswijze dient te worden aangemerkt als een stelselwijziging in overeenstemming met hoofdstuk 140 Stelselwijzigingen en dient dus retrospectief te worden verwerkt.

Verwerking negatieve goodwill bij een overname

Het oude artikel 2:389 lid 8 BW vereiste de vorming van een herwaarderingsreserve in geval van negatieve goodwill, voor zover de negatieve goodwill geen nadelen weerspiegelt die voor de rechtspersoon aan de deelneming verbonden zijn. Deze bepaling was in strijd met IFRS* en wordt niet voorgeschreven door de gemoderniseerde vierde EG-richtlijn. De wetgever heeft daarom deze bepaling laten vervallen. De consequentie hiervan is dat voor de verwerking van negatieve goodwill geen wettelijke bepaling aanwezig is.

Zodra negatieve goodwill ontstaat, dient vastgesteld te worden of alle identificeerbare activa en passiva van de overgenomen partij tezamen met de op basis van alinea 212 van hoofdstuk 216 Fusies en overnames te vormen voorzieningen bij de bepaling van de negatieve goodwill zijn meegenomen. Vervolgens dient te worden vastgesteld of de geïdentificeerde activa en passiva tegen de juiste reële waarden zijn gewaardeerd. Na deze beoordeling dient de resterende negatieve goodwill in overeenstemming met de verwerkingswijze van positieve goodwill verwerkt te worden en vice versa (zie onderstaande tabel).

	Verwerking positieve goodwill	Verwerking negatieve goodwill
1.	Activeren en vervolgens afschrijven	Als een afzonderlijke post opnemen aan de creditzijde van de balans dan wel zichtbaar salderen met op de balans aanwezige positieve goodwill; de wijze van vrijval is afhankelijk van de vraag of sprake is van verwachte toekomstige verliezen en lasten (hierna onder a uitgewerkt) of van een zogenaamde 'lucky buy' (hierna onder b uitgewerkt)
2.	Verwerken rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen	Het deel van negatieve goodwill dat geen betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten wordt ineens ten gunste van het eigen vermogen (Overige reserves) verwerkt. Het deel van de negatieve goodwill dat wel betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten wordt als een afzonderlijk post opgenomen aan de creditzijde van de balans; de vrijval ten gunste van de winst- en verliesrekening dient plaats te vinden naarmate deze verliezen en lasten zich voordoen
3.	Verwerken ineens ten laste van de winst- en verliesrekening	Het deel van negatieve goodwill dat geen betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten wordt ineens ten gunste van de winst- en verliesrekening verwerkt. Het deel van de negatieve goodwill dat wel betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten wordt als een afzonderlijk post opgenomen aan de creditzijde van de balans; de vrijval ten gunste van de winst- en verliesrekening dient plaats te vinden naarmate deze verliezen en lasten zich voordoen

De vrijval van gepassiveerde negatieve goodwill dient, in het geval van activering en afschrijving van positieve goodwill (situatie 1), als volgt plaats te vinden:

- a. Voor zover negatieve goodwill betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten waarmee rekening is gehouden in het overnameplan en die betrouwbaar kunnen worden vastgesteld, doch die nog geen identificeerbare verplichting vormen op de overnamedatum, dient dit gedeelte van de negatieve goodwill ten gunste van de winst- en verliesrekening te worden gebracht naarmate deze verliezen en lasten zich voordoen. Indien deze verwachte verliezen en lasten niet worden verantwoord in de periode waarin deze werden verwacht, dient de negatieve goodwill te worden behandeld in overeenstemming met onderstaande bepaling.
- b. Voor zover negatieve goodwill geen betrekking heeft op verwachte toekomstige verliezen en lasten die betrouwbaar op de overnamedatum kunnen worden vastgesteld (zogenaamde 'lucky buy'), dient deze negatieve goodwill (conform de huidige bepalingen opgenomen in alinea 236 van hoofdstuk 216 Fusies en overnames) als volgt ten gunste van de winst- en verliesrekening te worden gebracht:
 - het gedeelte van de negatieve goodwill dat niet hoger is dan de reële waarde van de identificeerbare niet-monetaire activa wordt stelselmatig ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht naar rato van het gewogen gemiddelde van de resterende levensduur van de verworven afschrijfbaar activa; en
 - het gedeelte van de negatieve goodwill dat hoger is dan de reële waarde van de geïdentificeerde niet-monetaire activa wordt ineens ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht.

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Geconsolideerde jaarrekening ten opzicht van de enkelvoudige jaarrekening
- Consolidatieplicht groepshoofd
- Consolidatieplicht tussenholding
- Consolidatiekring
- Afwijkende activiteiten
- Wijziging consolidatievrijstellingen artikel 2:407 BW

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:361 lid 1 luidt:

Onder jaarrekening wordt verstaan: de enkelvoudige jaarrekening die bestaat uit de balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de rechtspersoon een geconsolideerde jaarrekening opstelt.

Artikel 2:405 BW luidt:

1. Een geconsolideerde jaarrekening is de jaarrekening waarin de activa, passiva, baten en lasten van de rechtspersonen en vennootschappen die een groep of groepsdeel vormen en andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen, als één geheel worden opgenomen.
2. De geconsolideerde jaarrekening moet overeenkomstig artikel 362 lid 1 inzicht geven betreffende het geheel van de in de consolidatie opgenomen rechtspersonen en vennootschappen.

Artikel 2:406 BW luidt:

1. De rechtspersoon die, alleen of samen met een andere groepsmaatschappij, aan het hoofd staat van zijn groep, stelt een geconsolideerde jaarrekening op, waarin opgenomen de eigen financiële gegevens met die van zijn dochtermaatschappijen in de groep, andere groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft.
2. Een rechtspersoon waarop lid 1 niet van toepassing is, maar die in zijn groep een of meer dochtermaatschappijen heeft of andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft, stelt een geconsolideerde jaarrekening op. Deze omvat de financiële gegevens van het groepsdeel, bestaande uit de rechtspersoon, zijn dochtermaatschappijen in de groep, andere groepsmaatschappijen die onder de rechtspersoon vallen en andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft.
3. De rechtspersoon die geen bank als bedoeld in artikel 415 is, en waarvan de geconsolideerde jaarrekening voor een belangrijk deel de financiële gegevens van één of meer banken bevat, geeft in de toelichting ten minste inzicht in de solvabiliteit van de banken als één geheel.
4. De rechtspersoon die geen verzekeringsmaatschappij als bedoeld in artikel 427 lid 1 is, en waarvan de geconsolideerde jaarrekening voor een belangrijk deel de financiële gegevens van één of meer verzekeringsmaatschappijen bevat, geeft in de toelichting ten minste inzicht in de solvabiliteit van de verzekeringsmaatschappijen als één geheel.
5. In de geconsolideerde jaarrekening van een rechtspersoon, die geen bank als bedoeld in artikel 415 is, mag ten aanzien van in de consolidatie te betrekken maatschappijen die bank zijn, tezamen met de in artikel 426 lid 1, tweede zin, bedoelde maatschappijen, artikel 424 worden toegepast.

Artikel 2:407 BW luidt:

1. De verplichting tot consolidatie geldt niet voor gegevens:
 - a. van in de consolidatie te betrekken maatschappijen wier gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is op het geheel,

- b. van in de consolidatie te betrekken maatschappijen waarvan de nodige gegevens slechts tegen onevenredige kosten of met grote vertraging te verkrijgen of te ramen zijn,
 - c. van in de consolidatie te betrekken maatschappijen waarin het belang slechts wordt gehouden om het te vervreemden.
2. Consolidatie mag achterwege blijven, indien:
- a. bij consolidatie de grenzen van artikel 396 niet zouden worden overschreden;
 - b. geen in de consolidatie te betrekken maatschappij effecten heeft uitstaan die zijn toegelaten tot de handel op een effectenbeurs als bedoeld in artikel 1, onderdeel e, van de Wet toezicht effectenverkeer 1995; en
 - c. niet binnen zes maanden na de aanvang van het boekjaar daartegen schriftelijk bezwaar bij de rechtspersoon is gemaakt door ten minste een tiende der leden of door houders van ten minste een tiende van het geplaatste kapitaal.
3. Indien de rechtspersoon groepsmaatschappijen beheert krachtens een regeling tot samenwerking met een rechtspersoon waarvan de financiële gegevens niet in zijn geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen, mag hij zijn eigen financiële gegevens buiten de geconsolideerde jaarrekening houden. Dit geldt slechts, indien de rechtspersoon geen andere werkzaamheden heeft dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen en deelnemingen, en indien hij in zijn balans artikel 389 toepast.

Artikel 2:410 lid 1 BW luidt:

De bepalingen van deze titel over de jaarrekening en onderdelen daarvan, uitgezonderd de artikelen 365 lid 2, 378, 379, 383, 383b tot en met 383e, 389 leden 6 en 8 en 390, zijn van overeenkomstige toepassing op de geconsolideerde jaarrekening.

TOELICHTING

Geconsolideerde jaarrekening ten opzichte van de enkelvoudige jaarrekening

De wetgever maakt met de wijziging van artikel 2:361 lid 1 BW duidelijk dat de geconsolideerde jaarrekening een afzonderlijk onderdeel vormt van de jaarrekening en niet langer geldt als een toelichting op de enkelvoudige jaarrekening.

De bepaling uit het oude artikel 2:411 lid 3 BW over het toelichten van verschillen in het eigen vermogen en het resultaat volgens de eigen jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening is overgeheveld naar artikel 2:389 lid 10 BW. Dergelijke verschillen moeten in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening worden vermeld.

Consolidatieplicht groepshoofd

De wetwijziging brengt geen wijziging in de consolidatieplicht van het groepshoofd (artikel 2:406 lid 1 BW).

Consolidatieplicht tussenholding

Voorheen lag de consolidatieplicht volgens artikel 2:406 lid 2 BW bij een rechtspersoon waarop artikel 2:406 lid 1 BW niet van toepassing is (dus geen groepshoofd is), maar die in zijn groep een of meer dochtermaatschappijen heeft. Slechts een tussenholding met één of meer dochtermaatschappij was dus in beginsel consolidatieplichtig. Als gevolg van de wetwijziging is eerder dan voorheen sprake van consolidatieplicht voor tussenholdings. Artikel 2:406 lid 2 BW bepaalt nu dat een rechtspersoon waarop artikel 2:406 lid 1 BW niet van toepassing is, maar die in zijn groep een of meer dochtermaatschappijen heeft of andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft (door de wetgever worden met name de zogenaamde Special Purpose Entities (SPE's) bedoeld), ook een geconsolideerde jaarrekening opstelt. Een tussenholding met slechts één maatschappij onder zich die niet kwalificeert als dochtermaatschappij, maar waarop de tussenholding wel overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft (bijvoorbeeld een SPE) is in beginsel consolidatieplichtig.

Consolidatiekring

De wetgever heeft gekozen om de consolidatiekring te verruimen. In de geconsolideerde jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van:

- de rechtspersoon zelf;
- zijn dochtermaatschappijen in de groep;
- andere groepsmaatschappijen die onder de rechtspersoon vallen; en
- andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft (hieronder kan ondermeer een SPE vallen).

Onder het laatste punt zijn de rechtspersonen opgenomen die door de uitbreiding van de consolidatiekring nu in de consolidatiekring vallen. Dergelijke maatschappijen hoeven op grond van artikel 2:406 BW geen groepsmaatschappijen te zijn om tot de consolidatiekring te behoren. Het *kunnen* uitoefenen van overheersende zeggenschap of hebben van de centrale leiding is reeds voldoende.

Afwijkende activiteiten

Daarnaast is het verbod geschrapt op consolidatie indien de rechtspersoon activiteiten ontplooit die zo sterk van de activiteiten van de moedermaatschappij afwijken dat consolidatie strijdig zou zijn met het inzichtvereiste (het oude artikel 2:406 lid 3 BW). Thans wordt algemeen aanvaard dat strijdigheid met het wettelijke inzichtvereiste op die grond zelden of nooit zal bestaan (MvT bij wetsvoorstel 29 737, nr. 3, p. 27). Maatschappijen met sterk afwijkende activiteiten, die in de consolidatiekring vallen, moeten dus voortaan worden geconsolideerd.

Wijziging consolidatievrijstellingen artikel 2:407 BW

In artikel 2:407 lid 1 BW wordt nu gesproken over ‘in de consolidatie te betrekken maatschappijen’. Voorheen sprak dit artikel over groepsmaatschappijen. Deze wijziging is het gevolg van de ruimere omschrijving van de consolidatiekring in artikel 2:406 lid 1 BW.

220

Voorraden

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering tegen actuele waarde
- Agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan
- Herwaarderingsreserve

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

- a. financiële instrumenten;
- b. andere beleggingen; en
- c. agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet

bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Artikel 8 Besluit actuele waarde luidt:

Indien voorraden, niet zijnde agrarische voorraden, worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de vervangingswaarde. Waardering geschiedt tegen de opbrengstwaarde indien deze lager is dan de vervangingswaarde. Indien niet mag worden aangenomen dat voorraden zullen worden vervangen, worden zij tegen de opbrengstwaarde gewaardeerd. Indien agrarische voorraden worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de opbrengstwaarde.

TOELICHTING

Waardering tegen actuele waarde

Artikel 2:384 lid 1 BW staat toe om voorraden te waarden tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde. Dit is in overeenstemming met de wettelijke bepaling die voorheen gold. Voor voorraden die tegen actuele waarde worden gewaardeerd komt de vervangingswaarde of lagere opbrengstwaarde in aanmerking. Indien niet mag worden aangenomen dat voorraden zullen worden vervangen, worden zij tegen de opbrengstwaarde gewaardeerd. Deze bepalingen zijn conform het oude Besluit waardering activa. Op grond van artikel 2:390 lid 1 BW worden de waardevermeerderingen opgenomen in een herwaarderingsreserve.

Agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan

In artikel 2:384 lid 1 BW wordt nu in tegenstelling tot het verleden expliciet aandacht besteed aan de waardering van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan. Agrarische voorraden dienen niet verward te worden met 'biologische activa'. Biologische activa (levende dieren of planten) worden aangehouden vanwege hun mogelijkheid tot transformeren, zoals vermeerdering, groei, oogst en degeneratie. Voorbeelden hiervan zijn: veestapels en bospercelen. Agrarische voorraden bestaan daarentegen uit gereede agrarische producten. Met het gereedkomen van de voorraad agrarische producten is het transformatieproces afgesloten en kan afzet plaatsvinden. Indien agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen de waardeveranderingen (zowel voor- als nadelig) onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen (artikel 2:384 lid 7 BW). Indien de rechtspersoon gebruikt maakt van deze optie wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW geen herwaarderingsreserve gevormd. Voldaan is namelijk aan de eis van frequente marktnoteringen.

Van frequente marktnoteringen is sprake indien activa onmiddellijk tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 23). Er is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactiepreizen publiekelijk bekend zijn (Nota van toelichting bij het Besluit actuele waarde). Op grond van artikel 8 Besluit actuele waarde komt voor agrarische voorraden die tegen actuele waarde worden gewaardeerd de opbrengstwaarde in aanmerking.

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering tegen actuele waarde
- Herwaarderingsreserve

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

- a. financiële instrumenten;
- b. andere beleggingen; en
- c. agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Artikel 10 lid 1 Besluit actuele waarde luidt:

Indien financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de marktwaarde. Indien niet direct een betrouwbare marktwaarde voor de financiële instrumenten is aan te wijzen, wordt de marktwaarde benaderd door deze:

- a. af te leiden uit de marktwaarde van zijn bestanddelen of van een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of voor een soortgelijk instrument wel een betrouwbare markt is aan te wijzen; of
- b. te benaderen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en waarderings technieken.

Artikel 10 lid 3 Besluit actuele waarde luidt:

Waardering tegen actuele waarde is niet toegestaan voor: ... d financiële instrumenten waarvan de actuele waarde met toepassing van het eerste lid niet betrouwbaar kan worden vastgesteld; zij worden tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd.

TOELICHTING

Effecten behorende tot de vlottende activa kunnen op grond van artikel 2:384 lid 1 BW tegen de kostprijs of actuele waarde worden gewaardeerd. De RJ stelde reeds dat beursgenoteerde effecten, indien voor het wettelijk vereiste inzicht noodzakelijk, tegen marktwaarde dienen te worden gewaardeerd (hoofdstuk 226 Effecten, alinea 107). Waardeveranderingen van beursgenoteerde effecten die tegen actuele waarde worden gewaardeerd kunnen op grond van artikel 2:384 lid 7 BW onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen.

Het standpunt van de RJ is dat waardeveranderingen van voor handelsdoeleinden aangehouden beursgenoteerde effecten die tegen actuele waarde worden gewaardeerd onmiddellijk in de winst- en verliesrekening moeten worden verwerkt. Voor waardevermeerderingen van deze effecten wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW geen herwaarderingsreserve gevormd.

Indien niet-beursgenoteerde effecten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de reële waarde (marktwaarde). Veelal zal voor niet-beursgenoteerde effecten niet *direct* een betrouwbare reële waarde (marktwaarde) zijn aan te wijzen. In dat geval wordt op grond van artikel 10 lid 1 van het Besluit actuele waarde de reële waarde (marktwaarde) benaderd door deze:

- af te leiden uit de reële waarde (marktwaarde) van zijn bestanddelen of van een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of voor een soortgelijk instrument wel een betrouwbare markt is aan te wijzen; of
- te benaderen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en waarderingstechnieken.

Indien het niet mogelijk is om door middel van bovengenoemde benaderingswijzen een betrouwbare actuele waarde vast te stellen, worden de effecten tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd (artikel 10 lid 3 Besluit actuele waarde). Dit is overeenkomstig hetgeen bepaald is in ontwerp-Richtlijn 290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering.

Voor niet-beursgenoteerde effecten wordt een herwaarderingsreserve gevormd, omdat geen frequente marktnoteringen aanwezig zijn (artikel 2:390 lid 1 BW).

240

Eigen vermogen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Herwaarderingsreserve
- Wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen
- Wettelijke reserve omrekeningsverschillen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:373 lid 4 BW luidt:

Wettelijke reserves zijn de reserves die moeten worden aangehouden ingevolge de artikelen 67a lid 2, 67a lid 3, 94a lid 3 onderdeel f, 178 lid 3, 178a lid 2, 178a lid 3, 207c lid 3, 365 lid 2, 389, leden 6 en 8, 390, 401 lid 2, en 423 lid 4.

Artikel 2:389 lid 6 BW luidt:

De rechtspersoon houdt een reserve aan ter hoogte van zijn aandeel in het positieve resultaat uit deelnemingen en in de rechtstreekse vermogensvermeerderingen sedert de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3. Deelnemingen waarvan het cumulatief resultaat sedert die eerste waardering niet positief is, worden daarbij niet in aanmerking genomen. De reserve wordt verminderd met de uitkeringen waarop de rechtspersoon sedertdien tot het vaststellen van de jaarrekening recht heeft verkregen, alsmede met rechtstreekse vermogensverminderingen bij de deelneming; uitkeringen die hij zonder beperking kan bewerkstelligen, worden eveneens in mindering gebracht. Deze reserve kan in kapitaal worden omgezet. Onder de in dit lid bedoelde uitkeringen worden niet begrepen uitkeringen in aandelen.

Artikel 2:389 lid 8 BW luidt:

Waardevermeerderingen of waardeverminderingen van deelnemingen wegens omrekening van het daarin geïnvesteerde vermogen en het resultaat vanuit de valuta van de deelneming naar de valuta waarin de rechtspersoon zijn jaarrekening opmaakt, komen ten gunste respectievelijk ten laste van een reserve omrekeningsverschillen. Valutakoersverschillen op leningen aangaan ter dekking van valutakoersrisico van buitenlandse deelnemingen, komen eveneens ten gunste respectievelijk ten laste van deze reserve. De reserve kan een negatief saldo hebben. Bij gehele of gedeeltelijke vervreemding van het belang in de desbetreffende deelneming wordt het gedeelte van de reserve dat op het vervreemde deel van die deelneming betrekking heeft aan deze reserve onttrokken. Indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, kunnen ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen worden gedaan ten laste van de reserves.

Artikel 2:389 lid 10 BW luidt:

Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening van de rechtspersoon worden in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening vermeld.

Artikel 2:390 lid 1 BW luidt:

Waardevermeerderingen van materiële vaste activa, immateriële vaste activa en voorraden die geen agrarische voorraden zijn, worden opgenomen in een herwaarderingsreserve. Waardevermeerderingen van andere activa die tegen actuele waarde worden gewaardeerd, worden opgenomen in een herwaarderingsreserve, tenzij ze krachtens artikel 384 ten gunste van het resultaat worden gebracht. Voorts vormt de rechtspersoon een herwaarderingsreserve ten laste van de vrije reserves of uit het resultaat van het boekjaar, voor zover in het boekjaar waardevermeerderingen van activa die op de balansdatum nog aanwezig zijn, ten gunste van het resultaat van het boekjaar zijn gebracht. Een herwaarderingsreserve wordt niet gevormd voor activa bedoeld in de vorige zin waarvoor frequente marktnoteringen bestaan. Ten hoogte van het bedrag van ten laste van de herwaarderingsreserve gebrachte uitgestelde verliezen op financiële instrumenten als bedoeld in artikel 384 lid 8, kunnen geen uitkeringen ten laste van de reserves worden gedaan. De herwaarderingsreserve kan worden verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn geherwaardeerd op een hoger bedrag.

Artikel 2:390 lid 3 BW luidt:

De herwaarderingsreserve is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de boekwaarde op basis van de bij de waardering gehanteerde actuele waarde van de activa waarop de herwaarderingsreserve betrekking heeft. Deze reserve wordt verminderd met het uit hoofde van een bepaald actief in de reserve opgenomen bedrag als het desbetreffende actief wordt vervreemd. Een waardevermindering van een activum, gewaardeerd tegen de actuele waarde, wordt ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht voor zover dit activum hieraan voorafgaande ten gunste van de herwaarderingsreserve is opgewaardeerd.

TOELICHTING

Herwaarderingsreserve

Een herwaarderingsreserve wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW voorgeschreven voor vaste en vlottende activa die op actuele waarde worden gewaardeerd en waarvoor de rechtspersoon een stelsel hanteert waarin de waardevermeerderingen niet onmiddellijk als resultaat worden verantwoord. Voor financiële instrumenten, andere beleggingen en agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan staat artikel 2:384 lid 7 BW toe opgetreden waardeveranderingen bij waardering tegen actuele waarde, onmiddellijk in de winst- en verliesrekening op te nemen. Voor waardevermeerderingen wordt op grond van artikel 2:390 lid 1 BW geen herwaarderingsreserve gevormd, indien voor de desbetreffende activa frequente marktnoteringen bestaan. Van frequente marktnoteringen is sprake indien activa onmiddellijk tegen een genoteerde prijs op een liquide markt kunnen worden verkocht (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 23). Er is sprake van een liquide markt indien de desbetreffende activa homogeen zijn, er op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden zijn en de transactiepreizen publiekelijk bekend zijn (Nota van toelichting bij het Besluit actuele waarde).

Indien financiële instrumenten, andere beleggingen en agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan, worden gewaardeerd tegen actuele waarde en waardevermeerderingen niet onmiddellijk in de winst- en verliesrekening worden opgenomen maar rechtstreeks worden verwerkt in het eigen vermogen, moeten deze waardevermeerderingen op grond van artikel 2:390 lid 1 BW worden opgenomen in een herwaarderingsreserve.

De laatste zin van artikel 2:390 lid 1 BW bepaalt dat de herwaarderingsreserve kan worden verminderd met latente belastingverplichtingen met betrekking tot activa die zijn gewaardeerd op een hoger bedrag. Voorheen werd dit niet expliciet door de wet genoemd. De RJ stelde reeds dat voor alle tijdelijke verschillen zoals gedefinieerd in hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst, inclusief herwaarderingsreserves, een latente belastingverplichting dient te worden opgenomen (zie hoofdstuk 272 Belastingen naar de winst). In hoofdstuk 240 Eigen vermogen is reeds geregeld dat de minimale omvang van de brutoherwaarderingsreserve dient te worden vastgesteld als de som van de (netto) herwaarderingsreserve en de in de voorziening voor latente belastingen opgenomen verplichtingen ter zake van herwaarderingsreserves(en).

Met artikel 2:390 lid 3 BW wordt bereikt dat de gehele herwaarderingsreserve als niet uitkeerbare reserve is aan te merken en op individuele basis per activum (actief) moet worden bijgehouden. Indien voor een actief wordt vastgesteld dat de actuele waarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (rekening houdend met afschrijvingen) vindt verwerking van de afwaardering plaats via de winst- en verliesrekening. Hoofdstuk 240 Eigen vermogen, alinea 227, stelt dat per post geen negatieve herwaarderingsreserve mag ontstaan. Als gevolg van de wetswijziging geldt dat er geen negatieve herwaarderingsreserve per actief mag ontstaan. Als actief dient te worden aangemerkt ieder te onderscheiden individueel actief. Als gevolg van de wetswijziging is de bepaling van de RJ opgenomen in alinea 232 van hoofdstuk 240 Eigen vermogen niet langer van toepassing op de vorming van de herwaarderingsreserve. Het gevolg hiervan kan zijn dat de herwaarderingsreserve voor een hoger bedrag moet worden opgenomen.

De bepaling opgenomen in het oude artikel 2:390 lid 3 BW, waarin gesteld werd dat de herwaarderingsreserve wordt verminderd voor zover de gereserveerde bedragen niet meer noodzakelijk zijn voor de toepassing van het gekozen waarderingssysteem en voor het bereiken van het doel der herwaarderingsreserves, is komen te vervallen.

Bij het afschrijven of na de vervreemding van activa waarop de herwaarderingsreserve betrekking had, wordt de herwaarderingsreserve verminderd met het gerealiseerde bedrag. Voorheen bood de wet de mogelijkheid om de herwaarderingsreserve aan te houden, ook als deze gerealiseerd was. De herwaarderingsreserve had dan een saldo groter dan het wettelijk vereiste minimum. Dit kon tot onduidelijkheid leiden over het al dan niet (gedeeltelijk) uitkeerbaar zijn van de herwaarderingsreserve (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 23).

Indien een systeem is gekozen van actuele waarde waarbij resultaatbepaling volgens dit systeem uitgangspunt is, komt het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve niet ten gunste van het resultaat, doch komt dit ten gunste van de vrije reserves. Indien resultaatbepaling plaatsvindt op basis van historische kostprijzen wordt het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat gebracht. De wetgever licht toe dat de vrijval van de herwaarderingsreserve, afhankelijk van de methode van resultaatbepaling, naar de vrije reserves of naar de winst- en verliesrekening wordt overgeboekt (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 23). Dit is een verschil met IAS 16 *Property, Plant and Equipment*. IAS 16 staat het niet toe een vrijval van de herwaarderingsreserve in de winst- en verliesrekening te verwerken.

Bij een systematiek waarbij de vrijval van de herwaarderingsreserve ten gunste van de winst- en verliesrekening wordt verwerkt, worden de kosten verwerkt op basis van actuele waarde en wordt de vrijval op grond van artikel 2:390 lid 4 BW afzonderlijk in de winst- en verliesrekening gepresenteerd.

De consequentie is dat de vrijval van de herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat kan worden gebracht. Artikel 2:390 lid 4 BW vereist dan wel dat deze vrijval

van de herwaarderingsreserve in een afzonderlijke post wordt opgenomen. Alinea 406 van hoofdstuk 120 Prijsgrondslagen zal daarom worden aangepast.

Vanzelfsprekend kan de vrijval van de herwaarderingsreserve niet in de winst- en verliesrekening worden verwerkt, indien de herwaardering (van bijvoorbeeld vastgoedbeleggingen) reeds in desbetreffende verslagperiode of in een eerdere verslagperiode in de winst- en verliesrekening is verwerkt. Dat zou er namelijk toe leiden dat een waardevermeerdering tweemaal in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen.

Ter hoogte van het bedrag van ten laste van de herwaarderingsreserve gebrachte uitgestelde verliezen op financiële instrumenten (die dienen als afdekkingsinstrument) kunnen geen uitkeringen ten laste van de reserves worden gedaan (artikel 2:390 lid 1 BW). Deze bepaling betekent niet dat er sprake is van een zogenaamde dubbele blokkade van de uitkeerbare reserves.

De RJ beveelt aan de verschillende herwaarderingsreserves afzonderlijk toe te lichten, gezien de verschillende aard, achtergrond en verwerkingwijze van de herwaarderingsreserves. Afzonderlijk kunnen worden toegelicht de herwaarderingsreserves voor:

- waardevermeerderingen van activa, niet zijnde financiële instrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW eerste volzin);
- waardevermeerderingen van financiële instrumenten, niet zijnde afdekkingsinstrumenten, die rechtstreeks zijn opgenomen in het eigen vermogen (artikel 2:390 lid 1 BW tweede volzin);
- waardevermeerderingen van activa waarvan waardeveranderingen in de winst- en verlies worden opgenomen en waarvoor geen frequente marktnoteringen bestaan (artikel 2:390 lid 1 BW derde volzin); en
- waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen als afdekkingsinstrument; zogenaamde kasstroomafdekking (artikel 2:384 lid 8 BW).

Wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen

Artikel 2:389 lid 6 BW vereist dat de wettelijke reserve voor niet uitgekeerde resultaten en rechtstreekse waardevermeerderingen van deelnemingen waarvan uitkering niet zonder beperking kan worden bewerkstelligd op individuele basis wordt gevormd. Deelnemingen waarvan het cumulatief resultaat vanaf het moment van opname in de balans niet positief is, mogen bij de vorming van de wettelijke reserve namelijk niet in aanmerking worden genomen. Dit gaat voor deze wettelijke reserve verder dan de bepaling zoals deze is opgenomen in alinea 232 van hoofdstuk 240 Eigen vermogen. Volgens de RJ dient een wettelijke reserve ook per post te worden bepaald. Alinea 232 van hoofdstuk 240 Eigen vermogen bepaalt dat als post dient te worden aangemerkt de balanspost waarop de reserve betrekking heeft, waarbij werd uitgegaan van de rubricering conform het Besluit modellen jaarrekening waarin de posten met Arabische cijfers zijn weergegeven. Als gevolg van de wetswijziging is de bepaling van de RJ opgenomen in alinea 232 van hoofdstuk 240 Eigen vermogen niet langer van toepassing op de vorming van de wettelijke reserve op grond van artikel 2:389 lid 6 BW. Het gevolg hiervan kan zijn dat de wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen voor een hoger bedrag moet worden opgenomen.

De reserve ingehouden winsten deelnemingen wordt opgenomen onder de andere wettelijke reserves. De RJ beveelt aan om deze wettelijke reserve als afzonderlijke post te presenteren in de balans onder het eigen vermogen. Het alternatief is om deze wettelijke reserve in de toelichting op te nemen als specificatie van de andere wettelijke reserves.

Reserve omrekeningsverschillen

De aanpassing van artikel 2:389 lid 8 BW was nodig om het verschil van de reserve omrekeningsverschillen met de herwaarderingsreserve duidelijk te maken. Met name het mogelijke negatieve saldo van deze reserve verdiende nadere regeling. Artikel 2:389 lid 8 BW bepaalt dat indien de reserve omrekeningsverschillen een negatief saldo heeft, ter hoogte van dit saldo geen uitkeringen kunnen worden gedaan ten laste van de reserves. Het geïnvesteerd vermogen omvat tevens de leningen verstrekt aan deelnemingen voor zover deze een feitelijke uitbreiding of inkrimping zijn van de netto-investering. Voorts bepaalt artikel 2:389 lid 8 BW dat valutakoersverschillen op leningen die zijn aangegaan ter dekking van het valutakoersrisico van buitenlandse deelnemingen eveneens ten gunste respectievelijk ten laste komen van deze reserve. De RJ heeft als standpunt dat dit laatste toegestaan is indien de leningen dienen en effectief zijn ter dekking van het valutarisico op de netto-investering in de buitenlandse deelnemingen, overeenkomstig de bepaling opgenomen in artikel 2:384 lid 8 BW.

Artikel 2:389 lid 8 BW verbiedt niet om de in artikel 2:389 lid 6 BW bedoelde reserve (de wettelijke reserve ingehouden winsten deelnemingen) te muteren als gevolg van valutakoerswijzigingen van ingehouden resultaten waarvoor die reserve is gevormd (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 22). Op grond van artikel 2:373 lid 4 BW wordt de reserve omrekeningsverschillen in het eigen vermogen opgenomen onder de andere wettelijke reserves. De RJ beveelt aan om de reserve omrekeningsverschillen als afzonderlijke post te presenteren in de balans onder het eigen vermogen. Het alternatief is om de reserve omrekeningsverschillen in de toelichting op te nemen als specificatie van de in de balans onder het eigen vermogen opgenomen post andere wettelijke reserves.

250

Verplichtingen algemeen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Verplichtingen en mogelijke verliezen
- Voorzichtigheidsbeginsel

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 2 BW luidt:

Bij de toepassing van de grondslagen wordt voorzichtigheid betracht. Winsten worden slechts opgenomen, voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening zijn bekend geworden. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen in acht worden genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

TOELICHTING

Artikel 2:384 lid 2 BW bepaalt dat de verplichtingen die per balansdatum aanwezig zijn in acht moeten worden genomen. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen volgens het nieuwe artikel ook in acht worden genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Voorheen bepaalde de wet dat risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar in acht moesten worden genomen bij het bepalen van het resultaat. De RJ bepaalde reeds dat een voorziening in verband met verplichtingen en verliezen uitsluitend dient te worden opgenomen indien op de balansdatum aan de voorwaarden werd voldaan zoals deze zijn opgenomen in alinea 201 van hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en

niet in de balans opgenomen activa. Volgens de RJ moet per balansdatum sprake zijn van een juridische of feitelijke verplichting.

Artikel 2:384 lid 2 BW bepaalt nu dat verplichtingen die per balansdatum aanwezig zijn in acht moeten worden genomen. Voorzienbare verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen volgens het nieuwe artikel ook in acht worden genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Deze wettelijke bepalingen sluiten aan bij hoofdstuk 252. Alle in rechte afdwingbare en feitelijke verplichtingen van de rechtspersoon die op balansdatum aanwezig zijn dienen in acht te worden genomen, tenzij een specifieke Richtlijn een andere verwerkingswijze voorschrijft of een andere verwerkingswijze toelaat. Een voorbeeld van een voorzienbare verplichting waarvoor de keuze bestaat om deze wel of niet in de balans te verwerken betreft de reorganisatievoorziening waarbij per balansdatum een gedetailleerd plan aanwezig is, maar na balansdatum en vóór het opmaken van de jaarrekening pas door communicatie met betrokkenen de feitelijke verplichting ontstaat (zie alinea 416 van hoofdstuk 252).

Voorts biedt artikel 2:384 lid 2 BW de mogelijkheid om mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar op te nemen. Het standpunt van de RJ is dat alle mogelijke verliezen in acht dienen te worden genomen indien voldaan wordt aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen, zoals opgenomen in hoofdstuk 252. De verwachting van mogelijke verliezen uit bedrijfsactiviteiten vormt overigens een indicatie voor een bijzondere waardevermindering van bepaalde activa (zie alinea 403 van hoofdstuk 252). Een rechtspersoon moet in dat geval toetsen of voor deze activa een bijzondere waardevermindering van toepassing is, overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 121 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa.

252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Voorzieningen
- Verplichtingen en mogelijke verliezen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:374 lid 1 BW luidt:

Op de balans worden voorzieningen opgenomen tegen naar hun aard duidelijk omschreven verplichtingen die op de balansdatum als waarschijnlijk of als vaststaand worden beschouwd, maar waarvan niet bekend is in welke omvang of wanneer zij zullen ontstaan. Tevens kunnen voorzieningen worden opgenomen tegen uitgaven die in een volgend boekjaar zullen worden gedaan, voor zover het doen van die uitgaven zijn oorsprong mede vindt voor het einde van het boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Artikel 2:384 lid 2 BW luidt:

Bij de toepassing van de grondslagen wordt voorzichtigheid betracht. Winsten worden slechts opgenomen, voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening zijn bekend geworden. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen in acht worden genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

TOELICHTING

De wettelijke mogelijkheid om voorzieningen op te nemen tegen op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs valt te schatten, is komen te vervallen. De RJ heeft reeds bepaald dat het op balansdatum bestaan van een risico ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, niet leidt tot het treffen van een voorziening tegen dat risico. Voor het treffen van een voorziening is het noodzakelijk dat aan de voorwaarden wordt voldaan zoals deze zijn opgenomen in alinea 201 van hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa.

De wet blijft de mogelijkheid bieden om onder voorwaarden een voorziening te treffen voor toekomstige uitgaven. Deze zogenaamde kostenegalatievoorziening strekken ertoe de kosten van eenmalige grote uitgaven gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren (zie alinea 421 van hoofdstuk 252).

Voor een uitgebreide bespreking van de wijziging van artikel 2:384 lid 2 BW, zie Verplichtingen algemeen (hoofdstuk 250) van deze RJ-Uiting.

270 De winst- en verliesrekening

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Verwerking waardeveranderingen
- Presentatie van waardeveranderingen van beleggingen (niet zijnde financiële instrumenten)
- Presentatie van waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

- a. financiële instrumenten;
- b. andere beleggingen; en

c. agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

TOELICHTING

Verwerking van waardeveranderingen

Artikel 2:384 lid 7 BW biedt de mogelijkheid de waardeveranderingen van tegen actuele waarde gewaardeerde financiële instrumenten, andere beleggingen (niet zijnde financiële instrumenten) en agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan onmiddellijk in het resultaat op te nemen. Rechtspersonen, anders dan banken, verzekeringsmaatschappijen of beleggingsmaatschappijen, kunnen de onmiddellijk in

het resultaat verwerkte waardeveranderingen op de hieronder beschreven wijze presenteren.

Presentatie van waardeveranderingen van beleggingen (niet zijnde financiële instrumenten)

De RJ heeft als standpunt dat de onmiddellijk in het resultaat opgenomen waardeveranderingen van beleggingen als afzonderlijke post dienen te worden opgenomen in de winst- en verliesrekening gebruikmakend van de relevante benamingen van de posten uit model S van het Besluit modellen jaarrekening (niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen).

Presentatie van waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan

De onmiddellijk in het resultaat opgenomen waardeveranderingen van agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan kunnen als volgt worden gepresenteerd in de winst- en verliesrekening:

- Indien model E van het Besluit modellen jaarrekening wordt toegepast: als afzonderlijke post als onderdeel van de som der bedrijfsopbrengsten.
- Indien model F van het Besluit modellen jaarrekening wordt gehanteerd: als afzonderlijke post van het bruto-omzetresultaat.

290 Financiële instrumenten

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Toelichting financiële instrumenten

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:381a BW luidt:

Indien financiële instrumenten tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, vermeldt de rechtspersoon:

- a. indien de actuele waarde met behulp van waarderingsmodellen en –technieken is bepaald, de aannames die daaraan ten grondslag liggen;
- b. per categorie van financiële instrumenten, de actuele waarde, de waardeveranderingen die in de winst- en verliesrekening zijn opgenomen, de waardeveranderingen die op grond van artikel 390 lid 1 in de herwaarderingsreserve zijn opgenomen, en de waardeveranderingen die op de vrije reserves in mindering zijn gebracht; en
- c. per categorie van afgeleide financiële instrumenten, informatie over de omvang en de aard van de instrumenten, alsmede de voorwaarden die op het bedrag, het tijdstip en de zekerheid van toekomstige kasstromen van invloed kunnen zijn.

Artikel 2:381b BW luidt:

Indien financiële instrumenten niet tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, vermeldt de rechtspersoon:

- a. voor iedere categorie afgeleide financiële instrumenten:
 1. de actuele waarde van de instrumenten, indien deze kan worden bepaald door middel van een van de krachtens artikel 384 lid 4 voorgeschreven methoden;
 2. informatie over de omvang en de aard van de instrumenten; en
- b. voor financiële vaste activa die zijn gewaardeerd tegen een hoger bedrag dan de actuele waarde en zonder dat uitvoering is gegeven aan de tweede zin van artikel 387 lid 4:
 1. de boekwaarde en de actuele waarde van de afzonderlijke activa of van passende groepen van de afzonderlijke activa;
 2. de reden waarom de boekwaarde niet is verminderd, alsmede de aard van de aanwijzingen die ten grondslag liggen aan de overtuiging dat de boekwaarde zal kunnen worden gerealiseerd.

TOELICHTING

Hoofdstuk 290 Financiële instrumenten bevat voorschriften voor de presentatie en toelichting van financiële instrumenten. Voorheen waren in de wet geen specifieke bepalingen opgenomen betreffende financiële instrumenten. De artikelen 2:381a en 2:381b BW sluiten voor grote rechtspersonen aan bij hetgeen reeds is voorgeschreven in hoofdstuk 290 Financiële instrumenten. Voor middelgrote rechtspersonen vormen de nieuwe wettelijke bepalingen opgenomen in de artikelen 2:381a en 2:381b BW deels een aanvulling op de bepalingen van de RJ. Deze artikelen bevatten namelijk bepalingen waarvoor middelgrote rechtspersonen door de RJ waren vrijgesteld. De consequentie van de wetswijziging is dat de bepalingen opgenomen in alinea 336 en 347 van hoofdstuk 290 nu ook van toepassing zijn op middelgrote rechtspersonen.

Toelichting bij waardering tegen actuele waarde

Op grond van artikel 2:381a BW moet aanvullende informatie in de toelichting worden opgenomen indien financiële instrumenten tegen actuele waarde worden gewaardeerd. Zodra de actuele waarde bepaald is met behulp van waarderingsmodellen en –technieken, moeten de uitgangspunten die daaraan ten grondslag liggen worden vermeld. Daarnaast moet per categorie van financiële instrumenten worden weergegeven wat de actuele waarde is en wat de gevolgen van de waardering tegen actuele waarde zijn voor de in de balans opgenomen reserves en de winst- en verliesrekening. Hiertoe moeten de waardeveranderingen die onmiddellijk zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening worden toegelicht, alsmede de waardeveranderingen die op de balans in de herwaarderingsreserve tot uiting zijn gebracht.

Per categorie afgeleide instrumenten moet vanwege het risico dat zij met zich meebrengen een aanvullende toelichting worden gegeven. Van belang zijn de omvang en de aard van de instrumenten. Ook de relevante voorwaarden die op het bedrag, het tijdstip en de zekerheid van toekomstige kasstromen van invloed kunnen zijn, moeten worden vermeld in de toelichting. Dit biedt de gebruikers van de jaarrekening de mogelijkheid zich een oordeel te vormen over de toekomstige actuele waarde.

Toelichting bij waardering tegen kostprijs

Indien financiële instrumenten niet tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, vermeldt de rechtspersoon op grond van artikel 2:381b BW voor iedere categorie afgeleide financiële instrumenten informatie in de toelichting over:

- de aard;
- de omvang; en
- de actuele waarde.

Financiële instrumenten die behoren tot de financiële vaste activa, kunnen op grond van de tweede zin van artikel 2:387 lid 4 BW tegen een lagere waarde dan de historische kostprijs worden gewaardeerd. Artikel 2:381b BW, onder b, bepaalt welke informatie moet worden verstrekt indien bij dergelijke instrumenten, die tegen kostprijs zijn gewaardeerd, geen gebruik gemaakt is van artikel 2:387 lid 4 BW. Dit betekent dat de instrumenten in de jaarrekening van de rechtspersoon hoger gewaardeerd zijn ten opzichte van de actuele waarde. Een voorbeeld hiervan is een tot einde looptijd aangehouden obligatie die tegen de (geamortiseerde) kostprijs wordt gewaardeerd, waarbij de actuele waarde lager is dan deze kostprijs. Indien een dergelijke situatie zich voordoet, moet op grond van artikel 2:381b BW in de toelichting melding worden gemaakt van:

- de actuele waarde van de afzonderlijke activa of van passende groepen van de afzonderlijke activa; en

- de reden waarom de boekwaarde niet aan de actuele waarde is aangepast en dus waarom geen verlies is genomen. Hiertoe zet de rechtspersoon uiteen waarom hij overtuigd is dat de hogere boekwaarde kan worden gerealiseerd.

290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Verwerking en waardering financiële instrumenten
- Hedge accounting

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:384 lid 1 BW luidt:

Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en de actuele waarde.

Artikel 2:384 lid 7 BW luidt:

Waardeveranderingen van:

- financiële instrumenten;
- andere beleggingen; en
- agrarische voorraden waarvoor frequente marktnoteringen bestaan die op grond van lid 1 tegen de actuele waarde worden gewaardeerd, kunnen in afwijking van de tweede zin van lid 2 onmiddellijk in het resultaat worden opgenomen, tenzij in deze afdeling anders is bepaald. Waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten, voor zover niet bedoeld in lid 8, worden, zo nodig in afwijking van lid 2, onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht.

Artikel 2:384 lid 8 BW luidt:

Waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen en effectief zijn ter dekking van risico's inzake activa, activa in bestelling en andere nog niet op de balans opgenomen verplichtingen, dan wel inzake voorgenomen transacties worden rechtstreeks ten gunste dan wel ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht, voor zover dat noodzakelijk is om te bereiken dat deze waardeveranderingen in dezelfde periode in het resultaat worden verwerkt als de waardeveranderingen die zij beogen af te dekken.

Artikel 10 Besluit actuele waarde luidt:

- Indien financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de marktwaarde. Indien niet direct een betrouwbare marktwaarde voor de financiële instrumenten is aan te wijzen, wordt de marktwaarde benaderd door deze:
 - af te leiden uit de marktwaarde van zijn bestanddelen of van een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of voor een soortgelijk instrument wel een betrouwbare markt is aan te wijzen; of
 - te benaderen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingmodellen en waarderingstechnieken.
- Passiva worden slechts tegen de actuele waarde gewaardeerd indien zij:
 - financiële instrumenten zijn die deel uitmaken van de handelsportefeuille;
 - afgeleide financiële instrumenten zijn; of
 - verzekeringsverplichtingen of pensioenverplichtingen zijn.
- Waardering tegen de actuele waarde is niet toegestaan voor:
 - tot de vervaldag aangehouden niet-afgeleide financiële instrumenten, behoudens beleggingen van verzekeringsmaatschappijen als bedoeld in artikel 442 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
 - door de rechtspersoon verstrekte leningen of te innen vorderingen die geen deel uitmaken van de handelsportefeuille of van de beleggingen van verzekeringsmaatschappijen, bedoeld in artikel 442 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;

- c. belangen in dochtermaatschappijen, in deelnemingen als bedoeld in artikel 389 lid 1 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en in rechtspersonen waarin wordt deelgenomen volgens een onderlinge regeling tot samenwerking, door een rechtspersoon uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, overeenkomsten die een eventuele inbreng in het kader van een samenwerking tussen ondernemingen behelzen, en andere financiële instrumenten met zodanig specifieke kenmerken dat verslaggeving over deze instrumenten volgens de algemeen aanvaarde praktijk niet tegen de actuele waarde dient te geschieden; en
- d. financiële instrumenten waarvan de actuele waarde met toepassing van het eerste lid niet betrouwbaar kan worden vastgesteld; zij worden tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd.
4. Een grondstoffencontract dat elk der partijen het recht geeft op afwikkeling in contanten of in enig ander financieel instrument, wordt als afgeleid financieel instrument beschouwd, tenzij:
- het grondstoffencontract werd gesloten en duurzaam dient ten behoeve van de verwachte inkoopbehoeften, verkoopbehoeften of gebruiksbehoeften van de rechtspersoon;
 - het grondstoffencontract bij het sluiten voor het in onderdeel a bedoelde doel werd bestemd; en
 - aangenomen mag worden dat de afwikkeling van het grondstoffencontract zal geschieden door levering van de grondstof.
5. Activa of passiva waarvan de risico's afgedekt zijn of zijn geweest door transacties als bedoeld in artikel 384 lid 8 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, kunnen worden gewaardeerd met inbegrip van de waardeveranderingen als bedoeld in dat lid.

TOELICHTING

Hoofdstuk 290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering is een ontwerp-Richtlijn. In deze ontwerp-Richtlijn zijn grondslagen opgenomen voor verwerking en waardering van financiële instrumenten in de jaarrekening. In tegenstelling tot voorheen zijn nu in de wet specifieke bepalingen opgenomen voor financiële instrumenten. In artikel 2:384 BW en artikel 10 van het Besluit actuele waarde zijn bepalingen opgenomen voor de waardering van financiële instrumenten. De RJ is voornemens om in de jaareditie 2005 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving een gewijzigde (ontwerp-)Richtlijn 290a te publiceren. Deze (ontwerp-)Richtlijn is nodig om richting te geven aan de verwerking en waardering van financiële instrumenten, waaronder richtlijnen voor hedge accounting.

De wet staat toe dat financiële instrumenten tegen actuele waarde te waarderen, mits voldaan wordt aan de voorwaarden gesteld in artikel 10 van het Besluit actuele waarde. Indien financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, komt daarvoor in aanmerking de reële waarde (marktwaarde). Indien niet *direct* een betrouwbare marktwaarde (reële waarde) voor de financiële instrumenten is aan te wijzen, wordt op grond van artikel 10 lid 1 Besluit actuele waarde de reële waarde (marktwaarde) benaderd door deze:

- af te leiden uit de marktwaarde van zijn bestanddelen of van een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of voor een soortgelijk instrument wel een betrouwbare markt is aan te wijzen; of
- te benaderen met behulp van algemeen aanvaarde waarderingmodellen en waarderingstechnieken.

Passiva kunnen op grond van artikel 10 lid 2 van het Besluit actuele waarde slechts tegen de actuele waarde gewaardeerd worden indien zij:

- financiële instrumenten zijn die deel uitmaken van de handelsportefeuille;
- afgeleide financiële instrumenten zijn; of
- verzekeringsverplichtingen of pensioenverplichtingen zijn.

Indien het niet mogelijk is om door middel van bovengenoemde benaderingswijzen een betrouwbare actuele waarde vast te stellen voor financiële instrumenten, worden zij tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd (artikel 10 lid 3 Besluit actuele waarde). Dit

is overeenkomstig hetgeen bepaald is in ontwerp-Richtlijn 290a Financiële instrumenten, verwerking en waardering.

De waardering tegen actuele waarde is niet toegestaan voor (artikel 10 lid 3 Besluit actuele waarde):

- tot de vervaldag aangehouden primaire financiële instrumenten (bijvoorbeeld obligaties) behoudens beleggingen van verzekeringsmaatschappijen als bedoeld in artikel 2:442 BW;
- door de rechtspersoon verstrekte leningen of te innen vorderingen (bijvoorbeeld debiteuren), tenzij deze deel uitmaken van de handelsportefeuille of van de beleggingen van verzekeringsmaatschappijen, bedoeld in artikel 2:442 BW; en
- belangen in dochtermaatschappijen, in deelnemingen als bedoeld in artikel 2:389 lid 1 BW en in rechtspersonen waarin wordt deelgenomen volgens een onderlinge regeling tot samenwerking, door de rechtspersoon uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, overeenkomsten die een eventuele inbreng in het kader van een samenwerking tussen ondernemingen behelzen, en andere financiële instrumenten met zodanig specifieke kenmerken dat verslaggeving over deze instrumenten volgens de algemeen aanvaarde praktijk niet tegen de actuele waarde dient te geschieden.

Grondstoffencontracten

Artikel 10 lid 4 Besluit actuele waarde is bedoeld om het grensgebied tussen financiële instrumenten, in het bijzonder termijncontracten, en aan- en verkoopcontracten in grondstoffen die geen financieel instrument zijn, af te bakenen.

Derivaten (afgeleide financiële instrumenten)

Waardeveranderingen van derivaten (afgeleide financiële instrumenten) die tegen actuele waarde worden gewaardeerd, voor zover niet bedoeld in artikel 2:384 lid 8 BW (betreffende kasstroomafdekking), worden, zo nodig in afwijking van artikel 2:384 lid 2 BW (inzake ‘voorzichtigheid’), onmiddellijk ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht. Hier is geen sprake van een keuzemogelijkheid.

Hedge accounting

In Titel 9 Boek 2 BW en het Besluit actuele waarde zijn bepalingen opgenomen voor het toepassen van hedge accounting. Artikel 2:384 lid 8 BW en artikel 10 lid 5 van het Besluit actuele waarde geven voorschriften voor het toepassen van kasstroomafdekking. In Titel 9 Boek 2 BW en het Besluit actuele waarde zijn geen specifieke bepalingen opgenomen inzake reële-waardeafdekking. Dit betekent echter niet dat het toepassen van hedge accounting met betrekking tot reële-waardeafdekking wordt uitgesloten.

Op grond van artikel 2:384 lid 8 BW worden de waardeveranderingen van financiële instrumenten die dienen en effectief zijn ter dekking van risico's inzake activa, activa in bestelling en andere nog niet op de balans opgenomen verplichtingen, dan wel inzake voorgenomen transacties, rechtstreeks ten gunste dan wel ten laste van de herwaarderingsreserve gebracht, voor zover dat noodzakelijk is om te bereiken dat deze waardeveranderingen in dezelfde periode in het resultaat worden verwerkt als de waardeveranderingen die zij beogen af te dekken (kastroomafdekking). Deze bepaling maakt de toepassing van hedge accounting mogelijk in het geval dat het afdekkingsinstrument ter afdekking dient, dat wil zeggen aangewezen is door de rechtspersoon als afdekkingsinstrument en bovendien effectief is als afdekkingsinstrument. Voor de toepassing van kasstroomafdekking wordt verwezen naar paragraaf 5 van hoofdstuk 290a Financiële instrumenten; verwerking en waardering.

Onder reëlewaarde-afdekking wordt verstaan de afdekking van mogelijke wijzigingen in de reële waarde van een in de balans opgenomen actief of verplichting, of een vastgesteld deel daarvan, die verband houden met een bepaald risico en invloed zullen hebben op de gerapporteerde nettowinst. Voor de toepassing van reëlewaarde-afdekking wordt verwezen naar paragraaf 5 van hoofdstuk 290a Financiële instrumenten; verwerking en waardering.

Voor het afdekken van een netto-investering in een buitenlandse eenheid, zie hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta van deze RJ-Uiting.

AFDELING 3 TOELICHTING

305

Vrijstellingen voor groepsmaatschappijen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Toepassing voorwaarde c van artikel 2:403 lid 1 BW

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:403 lid 1 BW luidt:

Een tot een groep behorende rechtspersoon behoeft de jaarrekening niet overeenkomstig de voorschriften van deze titel in te richten, mits:

- a. de balans in elk geval vermeldt de som van de vaste activa, de som van de vlottende activa, en het bedrag van het eigen vermogen, van de voorzieningen en van de schulden, en de winst- en verliesrekening in elk geval vermeldt het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening en het saldo der overige baten en lasten, een en ander na belastingen;
- b. de leden of aandeelhouders na de aanvang van het boekjaar en voor de vaststelling van de jaarrekening schriftelijk hebben verklaard met afwijking van de voorschriften in te stemmen;
- c. de financiële gegevens van de rechtspersoon door een andere rechtspersoon of vennootschap zijn geconsolideerd in een geconsolideerde jaarrekening waarop krachtens het toepasselijke recht de verordening van het Europese Parlement en de Raad betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen, de zevende richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht of een der beide richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen dan wel van verzekeringsondernemingen van toepassing is;
- d. de geconsolideerde jaarrekening, voor zover niet gesteld of vertaald in het Nederlands, is gesteld of vertaald in het Frans, Duits of Engels;
- e. de accountantsverklaring en het jaarverslag, zijn gesteld of vertaald in de zelfde taal als de geconsolideerde jaarrekening;
- f. de onder c bedoelde rechtspersoon of vennootschap schriftelijk heeft verklaard zich hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uit rechtshandelingen van de rechtspersoon voortvloeiende schulden; en
- g. de verklaringen, bedoeld in de onderdelen b en f zijn neergelegd ten kantore van het handelsregister waar de rechtspersoon is ingeschreven alsmede, telkens binnen zes maanden na de balansdatum of binnen een maand na een geoorloofde latere openbaarmaking, de stukken of vertalingen, genoemd in de onderdelen d en e dan wel een verwijzing naar het kantoor van het handelsregister waar zij liggen.

TOELICHTING

Artikel 2:403 lid 1 BW is zodanig aangepast dat ook aan de voorwaarde opgenomen onder c kan worden voldaan indien de financiële gegevens van de rechtspersoon door een andere rechtspersoon of vennootschap zijn geconsolideerd in een geconsolideerde jaarrekening waarop krachtens het toepasselijke recht de IAS-verordening van toepassing is. Een rechtspersoon waarop de IAS-verordening niet van toepassing is, kan vrijwillig overgaan tot het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS*. Verondersteld mag worden dat een geconsolideerde jaarrekening die vrijwillig is opgesteld volgens IFRS* voldoet aan de zevende EG-richtlijn. Indien een geconsolideerde jaarrekening is opgesteld conform IFRS en niet zo zeer volgens IFRS* moet vastgesteld worden of de geconsolideerde jaarrekening voldoet aan de zevende EG-richtlijn of aan IFRS*. Pas dan wordt voldaan aan de voorwaarde onder c van artikel 2:403 lid 1 BW.

Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

– Vrijstellingen

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:397 lid 7 BW luidt:

In het jaarverslag hoeft geen aandacht te worden besteed aan niet-financiële prestatie-indicatoren als bedoeld in artikel 391 lid 1.

Artikel 2:398 lid 3 BW luidt:

De artikelen 396 en 397 zijn niet van toepassing op een rechtspersoon:

- a. die effecten heeft uitstaan die zijn toegelaten tot de handel op een effectenbeurs als bedoeld in artikel 1, onderdeel e, van de Wet toezicht effectenverkeer 1995; of
- b. waarvoor artikel 401 lid 1 geldt.

TOELICHTING

Naast de vrijstellingen die reeds golden voor middelgrote rechtspersonen is een nieuwe vrijstelling toegevoegd. Middelgrote rechtspersonen zijn op basis van artikel 2:397 lid 7 BW vrijgesteld van de verplichting om in het jaarverslag aandacht te besteden aan niet-financiële prestatie-indicatoren als bedoeld in artikel 2:391 lid 1 BW.

Voor middelgrote rechtspersonen vormen de nieuwe wettelijke bepalingen opgenomen in de artikelen 2:381a en 2:381b BW deels een aanvulling op de bepalingen van de RJ. Deze artikelen bevatten echter bepalingen waarvoor middelgrote rechtspersonen door de RJ waren vrijgesteld. De consequentie van de wetswijziging is dat de bepalingen opgenomen in alinea 336 en 347 van hoofdstuk 290 nu ook van toepassing zijn op middelgrote rechtspersonen.

Aan artikel 2:398 lid 3 BW is toegevoegd dat de artikel 2:397 BW niet van toepassing is indien een rechtspersoon beursgenoteerd is. Beursgenoteerde rechtspersonen zijn op grond van de IAS-verordening verplicht om in de geconsolideerde jaarrekening IFRS* toe te passen. Op grond van de tekst van artikel 2:362 lid 9 BW is bij toepassing van IFRS* afdeling 11 van Titel 9 Boek 2 BW *Vrijstellingen op grond van de omvang van het bedrijf van de rechtspersoon* niet van toepassing. Dit betekent dat middelgrote rechtspersonen die vrijwillig IFRS* toepassen geen gebruik kunnen maken van de publicatievrijstellingen.

Openbaarmaking

BEHANDELDE ONDERWERPEN

– Publicatie verkorte jaarrekening

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:395 lid 2 BW luidt:

Wordt slechts de balans of de winst- en verliesrekening, al dan niet met toelichting, of wordt de jaarrekening in beknopte vorm op andere wijze dan ingevolge het vorige artikel openbaar gemaakt, dan wordt dit ondubbelzinnig vermeld onder verwijzing naar de openbaarmaking krachtens wettelijk voorschrift, of, zo deze niet is geschied, onder mededeling van dit feit. De in artikel 393 lid 5 bedoelde accountantsverklaring mag alsdan niet worden toegevoegd. Bij de openbaarmaking wordt medegedeeld of de accountant deze verklaring heeft afgelegd. Is de verklaring afgelegd, dan wordt vermeld welke strekking als bedoeld in artikel 393 lid 6 de accountantsverklaring heeft en wordt tevens vermeld of de accountant in de verklaring in het bijzonder de aandacht heeft

gevestigd op bepaalde zaken, zonder een verklaring als bedoeld in artikel 393 lid 6, onderdeel b, af te geven. Is de verklaring niet afgelegd, dan wordt de reden daarvan vermeld.

TOELICHTING

Artikel 2:395 lid 2 BW vereist nu dat bij openbaarmaking van slechts de balans of de winst- en verliesrekening, al dan niet met toelichting (of in beknopte vorm anders dan ingevolge artikel 2:395 lid 1 BW), wordt vermeld of de accountant in zijn verklaring in het bijzonder de aandacht heeft gevestigd op bepaalde zaken. Deze vermelding vindt plaats naast de vermelding van de strekking van de accountantsverklaring als bedoeld in artikel 2:393 lid 6 BW. De toevoeging in artikel 2:395 lid 2 BW is het gevolg van de wijziging van artikel 2:393 lid 5 BW. In de accountantsverklaring moet op grond van artikel 2:393 lid 5 BW onder meer een verwijzing worden opgenomen naar bepaalde zaken waarop de accountant in het bijzonder de aandacht wil vestigen, zonder een andere dan goedkeurende verklaring, af te geven. Zie ook hoofdstuk 398 Accountantsonderzoek van deze RJ-Uiting.

398 Accountantsonderzoek

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Inhoud accountantsverklaring

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:393 lid 5 BW luidt:

De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. De accountant kan een afzonderlijke verklaring afgeven voor de enkelvoudige jaarrekening en voor de geconsolideerde jaarrekening. De accountantsverklaring omvat ten minste:

- a. een vermelding op welke jaarrekening het onderzoek betrekking heeft en welke wettelijke voorschriften op de jaarrekening toepasselijk zijn;
- b. een beschrijving van de reikwijdte van het onderzoek, waarin ten minste wordt vermeld welke richtlijnen voor de accountantscontrole in acht zijn genomen;
- c. een oordeel of de jaarrekening het vereiste inzicht geeft en aan de bij en krachtens de wet gestelde regels voldoet;
- d. een verwijzing naar bepaalde zaken waarop de accountant in het bijzonder de aandacht vestigt, zonder een verklaring als bedoeld in lid 6, onderdeel b, af te geven;
- e. een oordeel over de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Artikel 2:393 lid 6 BW luidt:

De accountantsverklaring, bedoeld in lid 5, heeft de vorm van:

- a. een goedkeurende verklaring;
- b. een verklaring met beperking;
- c. een afkeurende verklaring; of
- d. een verklaring van oordeelonthouding.

De accountant ondertekent en dagtekent de accountantsverklaring.

TOELICHTING

De wijzigingen in artikel 2:393 BW betekenen min of meer een codificatie van de in Nederland gegroeide praktijk. Artikel 2:393 lid 5 BW benoemt de volgende verplichte elementen van de accountantsverklaring:

- op welke jaarrekening het onderzoek betrekking heeft;
- welke wettelijke voorschriften van toepassing zijn op de jaarrekening;
- de reikwijdte van het onderzoek, waarin ten minste wordt vermeld welke richtlijnen voor de accountantscontrole in acht zijn genomen;

- een oordeel of de jaarrekening het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht geeft en voldoet aan de bij en krachtens de wet gestelde regels;
- een verwijzing naar bepaalde zaken waarop de accountant in het bijzonder de aandacht wil vestigen, zonder een andere dan een goedkeurende verklaring, af te geven; en
- een oordeel over de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

In artikel 2:393 lid 5 BW is opgenomen ‘zonder een verklaring als bedoeld in lid 6 onderdeel b af te geven’. Niet alleen de verklaring met beperking (onderdeel b van artikel 2:393 lid 6 BW), maar ook de afkeurende verklaring en de verklaring van oordeelonthouding (respectievelijk onderdeel c en d van artikel 2:393 lid 6 BW) worden bedoeld.

Voorts is vermelding van het element genoemd onder d van artikel 2:393 lid 5 BW vanzelfsprekend alleen vereist indien er daadwerkelijk bepaalde aangelegenheden zijn waar de accountant in het bijzonder de aandacht op wil vestigen.

AFDELING 4 JAARVERSLAG, OVERIGE GEGEVENS EN OVERIGE INFORMATIE

400

Jaarverslag

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Inhoud jaarverslag

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:391 lid 1 BW luidt:

Het jaarverslag geeft een getrouw beeld van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten van de rechtspersoon en van de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. Het jaarverslag bevat, in overeenstemming met de omvang en de complexiteit van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen, een evenwichtige en volledige analyse van de toestand op de balansdatum, de ontwikkeling gedurende het boekjaar en de resultaten. Indien noodzakelijk voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten of de positie van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen, omvat de analyse zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren, met inbegrip van milieu- en personeelsaangelegenheden. Het jaarverslag geeft tevens een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd. Het jaarverslag wordt in de Nederlandse taal gesteld, tenzij de algemene vergadering tot het gebruik van een andere taal heeft besloten.

Artikel 2:391 lid 3 BW luidt:

Ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten door de rechtspersoon en voor zover zulks van betekenis is voor de beoordeling van zijn activa, passiva, financiële toestand en resultaat, worden de doelstellingen en het beleid van de rechtspersoon inzake risicobeheer vermeld. Daarbij wordt aandacht besteed aan het beleid inzake de afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten voorgenomen transacties. Voorts wordt aandacht besteed aan de door de rechtspersoon gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's.

Artikel 2:391 lid 4 BW luidt:

Het jaarverslag mag niet in strijd zijn met de jaarrekening. Indien het verschaffen van het in lid 1 bedoelde overzicht dit vereist, bevat het jaarverslag verwijzingen naar en aanvullende uitleg over posten in de jaarrekening.

TOELICHTING

Artikel 2:391 lid 1 BW stelt verdergaande eisen aan de inhoud van het jaarverslag dan voorheen. Het jaarverslag heeft betrekking op de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. Het jaarverslag moet een getrouw beeld geven van:

- de toestand op balansdatum;
- de ontwikkeling gedurende het boekjaar;
- de resultaten; en
- de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon en haar groepsmaatschappijen worden geconfronteerd.

Hiertoe vereist de wet een evenwichtige en volledige analyse van bovengenoemde aspecten. Deze analyse moet in overeenstemming zijn met de omvang en complexiteit van de rechtspersoon en groepsmaatschappijen. Indien noodzakelijk voor een goed begrip omvat de analyse zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren, waaronder milieu- en personeelsaangelegenheden.

Middelgrote rechtspersonen zijn op basis van artikel 2:397 lid 7 BW vrijgesteld van de verplichting om in het jaarverslag aandacht te besteden aan niet-financiële prestatie-indicatoren als bedoeld in artikel 2:391 lid 1 BW.

Het jaarverslag moet op grond van artikel 2:391 lid 3 BW aandacht besteden aan de doelstellingen en het beleid op het gebied van het risicobeheer inzake het hanteren van financiële instrumenten. In overeenstemming met artikel 2:391 lid 1 BW betreft het de doelstellingen en het beleid van de rechtspersoon én de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. Aandacht moet ondermeer worden besteed aan het beleid inzake de afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten voorgenomen transacties. Voorts moet aandacht besteed worden aan de door de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's.

- Artikel 2:391 lid 4 BW schrijft voor dat het jaarverslag verwijzingen naar en aanvullende uitleg over posten in de jaarrekening bevat indien dit noodzakelijk is voor een getrouw beeld in het jaarverslag.

Het is niet de bedoeling van de wetgever dat het jaarverslag informatie bevat die in de jaarrekening thuishoort (MvT bij wetsvoorstel 29737, nr. 3, p. 25).

AFDELING 6 BIJZONDERE BEDRIJFSTAKKEN

600

Banken

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering effecten behorende tot de vaste activa
- Consolidatieplicht en consolidatiekring

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:422 lid 3 BW luidt:

De niet tot de vaste activa behorende effecten worden gewaardeerd op de grondslag van de verkrijgingsprijs, tegen aflossingswaarde of tegen actuele waarde. In geval van waardering tegen aflossingswaarde wordt de eerste zin van lid 2 op overeenkomstige wijze toegepast.

Artikel 2:426 lid 1 BW luidt:

Maatschappijen die geen bank zijn en die in de geconsolideerde jaarrekening van een bank worden opgenomen, worden verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor banken. Artikel 424 mag evenwel slechts ten aanzien van maatschappijen als bedoeld in de vorige zin wier werkzaamheden rechtstreeks in het verband van het bankbedrijf liggen of die bestaan uit het verrichten van nevendiensten in het verband van het bankbedrijf, worden toegepast.

TOELICHTING

Artikel 2:422 lid 3 BW staat toe dat niet tot de vaste activa behorende effecten worden gewaardeerd tegen aflossingswaarde. Deze mogelijkheid bestond voorheen niet. Op deze wijze wordt de aflossingswaarde niet alleen mogelijk voor vastrentende waarden die onderdeel zijn van de vaste activa, maar ook voor vastrentende waarden die onderdeel zijn van de vlottende activa.

Ook voor banken is de consolidatieplicht en de consolidatiekring verruimd, omdat artikel 2:406 BW door artikel 2:416 lid 1 BW van overeenkomstige toepassing wordt verklaard op banken. Zie voor de wijzigingen van de consolidatieplicht en de consolidatiekring hoofdstuk 217 Consolidatie van deze RJ-Uiting.

Maatschappijen die in de geconsolideerde jaarrekening van banken worden opgenomen, worden volgens de voorschriften voor banken opgenomen teneinde een getrouw en overzichtelijk beeld van de financiële situatie van de bankengroep te waarborgen. De tweede zin van artikel 2:426 lid 1 BW bewerkstelligt dat artikel 2:424 BW (inzake het Fonds voor algemene bankrisico's) slechts mag worden toegepast ten aanzien van in de geconsolideerde jaarrekening van een bank op te nemen maatschappijen wier werkzaamheden rechtstreeks in het verband van het bankbedrijf liggen of die bestaan uit het verrichten van nevendiensten in het verband van het bankbedrijf. Hierbij kan worden gedacht aan werkzaamheden als leasing, factoring, het beheren van beleggingsfondsen en nevendiensten als de dienstverlening op het terrein van gegevensverwerking. Artikel 2:424 BW bepaalt dat om redenen van voorzichtigheid ter dekking van algemene risico's van het bankbedrijf een post op de balans mag worden opgenomen (Fonds Algemene Bankrisico's).

De bijzondere bepaling, zoals opgenomen in het oude artikel 2:426 lid 1 BW, dat in de geconsolideerde jaarrekening op te nemen verzekeringsmaatschappijen worden geconsolideerd volgens de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen is geschrapt. Dit heeft tot gevolg dat verzekeringsmaatschappijen die in de geconsolideerde jaarrekening van een bank worden opgenomen, worden verantwoord

overeenkomstig de voorschriften voor banken. Indien evenwel de consolidatie overeenkomstig de voorschriften voor banken niet het door artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht biedt, kunnen verzekeringsmaatschappijen op grond van artikel 2:362 lid 4 BW met toepassing van afwijkende waarderingsgrondslagen worden geconsolideerd.

605 Verzekeringsmaatschappijen

BEHANDELDE ONDERWERPEN

- Waardering beleggingen
- Presentatie afgeleide financiële instrumenten
- Verwerking waardevermeerderingen van beleggingen
- Consolidatieplicht en consolidatiekring

GEWIJZIGDE WETTELIJKE BEPALINGEN

Artikel 2:428 lid 2 BW luidt:

Voor verzekeringsmaatschappijen gelden de deelnemingen en de immateriële activa als vaste activa. Andere beleggingen en verdere activa gelden als vaste activa, voor zover zij bestemd zijn om duurzaam voor de bedrijfsuitoefening te worden gebruikt.

Artikel 2:429 BW luidt:

1. Onder de activa worden afzonderlijk opgenomen:
 - a. de immateriële activa op de wijze bepaald in artikel 365;
 - b. de beleggingen;
 - c. de beleggingen waarbij de tot uitkering gerechtigde het beleggingsrisico draagt, alsmede de spaarkasbeleggingen;
 - d. de vorderingen;
 - e. de overige activa;
 - f. de overlopende activa; en
 - g. afgeleide financiële instrumenten
2. Onder de passiva worden afzonderlijk opgenomen:
 - a. het eigen vermogen, op de wijze bepaald in artikel 373;
 - b. de achtergestelde schulden;
 - c. de technische voorzieningen eigen aan het verzekeringsbedrijf;
 - d. de technische voorzieningen voor verzekeringen waarbij de tot uitkering gerechtigde het beleggingsrisico draagt en die voor spaarkassen;
 - e. de voorzieningen, op de wijze bepaald in artikel 374;
 - f. de niet-opeisbare schulden in het kader van een herverzekeringsovereenkomst van een maatschappij die haar verplichtingen herverzekert;
 - g. de schulden;
 - h. de overlopende passiva; en
 - i. afgeleide financiële instrumenten.
3. Indien toepassing is gegeven aan artikel 430 lid 6, worden de beleggingen, bedoeld in lid 1, onderdeel b, onderscheiden in:
 - a. beleggingen die gelden als vaste activa;
 - b. beleggingen die gelden als vlottende activa, behorende tot de handelsportefeuille; en
 - c. beleggingen die gelden als vlottende activa, niet behorende tot de handelsportefeuille.

Artikel 2:430 lid 6 BW luidt:

Indien beleggingen die gelden als vaste activa op andere grondslagen worden gewaardeerd dan beleggingen die gelden als vlottende activa en die al dan niet behoren tot de handelsportefeuille, worden de beleggingen, genoemd in lid 1, onderdelen a of c, en lid 4, onderdelen a tot en met g, onderscheiden in:

- a. beleggingen die gelden als vaste activa;
- b. beleggingen die gelden als vlottende activa, behorende tot de handelsportefeuille; en
- c. beleggingen die gelden als vlottende activa, niet behorende tot de handelsportefeuille.

Artikel 2:438 lid 5 BW luidt:

Tenzij toepassing is gegeven aan de eerste zin van lid 4, worden in het boekjaar gerealiseerde waardestijgingen van beleggingen die op de grondslag van de actuele waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening in aanmerking genomen onder post b van lid 1.

Artikel 2:442 lid 3 BW luidt:

Voor elk der posten behorende tot de beleggingen die op de balansdatum aanwezig zijn, wordt de verkrijgings- of vervaardigingsprijs opgegeven indien de waardering op de grondslag van de actuele waarde geschiedt.

Artikel 2:445 lid 1 BW luidt:

Maatschappijen die geen verzekeringsmaatschappij zijn en die in de geconsolideerde jaarrekening van een verzekeringsmaatschappij worden opgenomen, worden verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen.

Artikel 2:446 lid 1 BW:

Winsten en verliezen die voortvloeien uit overeenkomsten tussen in de consolidatie opgenomen maatschappijen behoeven niet te worden geëlimineerd, indien de overeenkomsten op basis van marktvoorwaarden zijn aangegaan en daaruit ten gunste van tot uitkering gerechtigden rechten voortvloeien. De toepassing van deze uitzondering wordt vermeld, alsmede de invloed daarvan op het vermogen en resultaat, tenzij deze invloed van ondergeschikte betekenis is.

TOELICHTING

Artikel 2:428 lid 2 BW bepaalt dat andere beleggingen dan deelnemingen en immateriële vaste activa slechts als vaste activa aan te merken zijn indien deze beleggingen bestemd zijn om duurzaam voor de bedrijfsuitoefening te worden gebruikt. Voorheen bepaalde de wet dat beleggingen tot de vaste activa moesten worden gerekend. Deze wijziging creëert een onderscheid in beleggingen die tot de vaste activa behoren en beleggingen die tot de handelsportefeuille behoren. Hierdoor biedt de wet de mogelijkheid om beide groepen beleggingen afzonderlijk volgens verschillende grondslagen te waarderen. Dit sluit aan bij artikel 2:416 lid 2 BW dat een vergelijkbare bepaling voor banken bevat.

Aan artikel 2:429 lid 1 BW is een nieuw onderdeel g toegevoegd dat het mogelijk maakt afgeleide financiële instrumenten afzonderlijk op de balans op te nemen. Om dezelfde reden is aan artikel 2:429 lid 2 BW is onderdeel i toegevoegd.

Artikel 2:430 lid 6 BW en artikel 2:429 lid 3 BW schrijven voor dat indien een verzekeraar de beleggingen gedifferentieerd wenst te waarderen, op de balans onderscheid wordt gemaakt tussen beleggingen die behoren tot de vaste activa, beleggingen die behoren tot de handelsportefeuille (en gelden als vlottende activa) en beleggingen die niet behoren tot de handelsportefeuille (en gelden als vlottende activa). Voorheen was dit voorschrift niet in de wet opgenomen.

Door artikel 2:438 lid 5 BW wordt bepaald dat alle in het boekjaar gerealiseerde waardevermeerderingen van beleggingen die tegen actuele waarde worden gewaardeerd in de winst- en verliesrekening moeten worden verantwoord. Niet langer kunnen gerealiseerde resultaten van beleggingen (waaronder niet zijn begrepen de beleggingen die voor risico van polishouders worden gehouden) rechtstreeks worden verantwoord in het eigen vermogen en getemporiseerd naar de winst- en verliesrekening worden overgeboekt. De verwerkingswijzen genoemd onder a. en d. in alinea 217 van hoofdstuk 605 Verzekeringsmaatschappijen komen hierdoor te vervallen.

Het oude artikel 2:442 lid 3, onderdeel b BW bevatte een informatieplicht die nu vereist wordt door artikel 2:381b BW.

In de artikelen 2:445 en 2:446 BW wordt niet meer gesproken over groepsmaatschappijen maar over maatschappijen. Deze wijziging is het gevolg van de verruimde consolidatieplicht van artikel 2:406 BW.

De bijzondere bepaling in het oude artikel 2:445 lid 1 BW, dat in de geconsolideerde jaarrekening op te nemen banken worden geconsolideerd volgens de voorschriften voor banken, is geschrapt. Dit heeft tot gevolg dat banken die in de geconsolideerde jaarrekening van een verzekeringsmaatschappij worden opgenomen, worden verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen. Indien dit evenwel niet het door artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht biedt, kunnen banken op grond van artikel 2:362 lid 4 BW volgens afwijkende waarderingsgrondslagen worden geconsolideerd.